

NEZISKOVÁ ORGANIZÁCIA
BARBORA

**VÝROČNÁ SPRÁVA
2026**

**GEO
PARK**
MALÉ KARPATY

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE ORGANIZÁCIE

Nezisková organizácia Barbora vznikla dňa 28.01.2015 na základe rozhodnutia Okresného úradu v Bratislave podľa ustanovenia § 9 ods. 1 zákona č. 213/1997 Z . z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v platnom znení (ďalej len „Zákon“).

Názov organizácie: Nezisková organizácia Barbora

Sídlo: Kukučínova 617/5, 902 01 Pezinok, Slovenská republika

Registrový úrad: Okresný úrad Bratislava

Registračné číslo: OVVS-13655/455/2015-NO

IČO: 45 745 404

DIČ: 2120062175

Dátum vzniku: 28.01.2015

Zakladatelia (Fyzické osoby)

Andrea Heldová

Štatutárny orgán:

Mgr. Andrea Heldová – riaditeľ

Druh všeobecne prospešných služieb:

Nezisková organizácia poskytuje všeobecne prospešné služby v oblasti tvorby, rozvoja, ochrany, obnovy a prezentácie duchovných a kultúrnych hodnôt:

- organizovanie seminárov, školení, besied, stretnutí a osvetových podujatí so zameraním na ochranu prírodných a kultúrnych hodnôt, históriu baníctva a mineralógiu,
- služby organizovania kultúrnych, spoločenských podujatí, výstav, prezentácií, osvetových podujatí a stretnutí, a ďalšie služby v oblasti výskumu, vývoja, vedecko-technických služieb a informačných služieb so zameraním na informačné služby:
- analýzy, rozbor, spracovanie a realizácia projektov s cieľom získania finančných prostriedkov,
- poskytovanie informácií o uvedených aktivitách prostredníctvom internetu a drobných tlačovín so zameraním na tvorbu a ochranu životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva s cieľom prezentácie regionálneho rozvoja a zamestnanosti.

2. PREHĽAD ČINNOSTI ZA ROK 2025

Nezisková organizácia Barbora bola založená v zmysle zákona č. 213/1997 Z. z. s cieľom poskytovať všeobecne prospešné služby so zameraním na geoturizmus, ochranu prírody, záchranu kultúrneho dedičstva a organizáciu kultúrnych podujatí. Naším najväčším projektom zostáva manažment **Geoparku Malé Karpaty**, ktorý hrdo reprezentuje Sieť geoparkov SR.

Získanie štatútu v poradí 4. národného geoparku na Slovensku dalo našej práci od tohto momentu nový rozmer. V uplynulom roku sme sa preto aj naďalej intenzívne venovali podpore udržateľného cestovného ruchu, rozvoju environmentálnej výchovy pre verejnosť od najmladšie generácie predškolského veku, a celkovej propagácii tohto jedinečného územia.

Významný pilier našich aktivít tvorila aj aktívna účasť na vedeckom výskume a popularizácii jeho výsledkov. Podrobný prehľad našich konkrétnych aktivít a dosiahnutých výsledkov za uplynulé obdobie vám prinášame na nasledujúcich stranách tejto výročnej správy.

GEOPARK MALÉ KARPATY

Geopark Malé Karpaty predstavuje fascinujúce prepojenie živej a neživej prírody, bohatej biodiverzity, kultúrneho dedičstva a predovšetkým výnimočných ľudí. Do Siete geoparkov SR vstúpil ako jej najmladší člen. Jeho unikátnosť spočíva v tom, že ako jediný slovenský geopark vznikol od samotného začiatku z iniciatívy zdola a striktne podľa globálnych pravidiel UNESCO.

Koncept tohto územia rozvíjame s víziou moderného regiónu 21. storočia. Geopark funguje ako efektívny nástroj regionálneho rozvoja a udržateľného cestovného ruchu, ktorý prostredníctvom tvorby originálnych geoproductov chráni prírodné hodnoty a zároveň ponúka priestor na aktívny relax a vzdelávanie. Pod vedením Neziskovej organizácie Barbora staviame na princípe synergie a širokej spolupráce. Dôkazom toho je cenné Memorandum o spolupráci, ktoré sme spečatili s Prírodovedným múzeom SNM, Ústavom vied o Zemi SAV, Prírodovedeckou fakultou UK a Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra. Vďaka tomuto silnému vedeckému krytiu môžeme popularizovať exaktné poznatky a budovať environmentálne povedomie u laickej verejnosti i najmladšej generácie.

Z pohľadu geológie odkrývajú Malé Karpaty príbeh vyvíjajúci sa milióny rokov. Naše územie preto nie je len obyčajným bodom na mape – je to živý priestor plný lomov, tajuplného podzemia, vyhlíadok a lesov, ktoré návštevníkom odhaľujú skutočné prírodné fenomény.

Propagácia územia GMK, jeho fenoménov a vied o Zemi

Propagácia územia GMK, jeho fenoménov a vied o Zemi

V rámci dlhodobej propagácie územia a popularizácie vied o Zemi i vedeckých prístupov naďalej aktívne pracujeme s úspešnou vzdelávacou brožúrou, ktorú sme vydali v predchádzajúcom roku v spolupráci so Slovenskou agentúrou životného prostredia (SAŽP). Táto publikácia je zameraná na praktické možnosti zberu, spracovania a odborného určovania skamenelín. Vďaka pretrvávajúcej distribúcii a dopytu slúži ako skvelý nástroj našej osvety aj v súčasnosti.

Celkový obraz o našej činnosti dopĺňa prezentácia Geoparku Malé Karpaty na odbornej úrovni, konkrétne na rôznych konferenciách, podujatiach a workshopoch.

Tie boli venované nielen rozvoju cestovného ruchu, ale aj oblasti neformálneho vzdelávania, ochrany a tvorby životného prostredia, jeho skúmania a podrobnejšie sa im venujeme v samostatných kapitolách.

V rámci prezentácie nášho územia využívame rôzne vzdelávacie brožúry, ktoré sú pevnou súčasťou na akciách, ktorých sa zúčastňujeme alebo ktoré organizujeme.

Naše smerovanie najlepšie vystihuje ústredné **motto**, ktoré zostáva pevnou súčasťou našej identity: **„Objavujme spolu krásne miesto pre dobrých ľudí – Geopark Malé Karpaty.“**

Krajinu totiž každý z nás vníma inak a pozerá sa na ňu vlastnými očami. Skutočným geoparkom sa však stane až vtedy, keď ju objavíme v jej celistvosti – nielen ako jednotlivé stromy, živočíchy, skaly, hrady či pohár dobrého vína z malebných viníc nášho územia, ale ako jeden prepojený a živý organizmus.

Detailná pasportizácia lokalít GMK

V rámci plnenia úloh v spolupráci so **Slovenskou agentúrou životného prostredia (SAŽP)** prebieha pasportizácia unikátnych javov a lokalít GMK systematicky po jednotlivých geomontánnych oblastiach, ktoré boli definované pri našom vstupe do Sieťe geoparkov SR. Po mimoriadne intenzívnom období, kedy sa nám podarilo detailne zamerať pomocou GPS,

popísať a vyfotografovať 120 lokalít v Geomontánnnej oblasti Chtelnica a následne viac ako 150 lokalít v Geomontánnnej oblasti Trstín, sme sa v roku 2025 sústredili na interné spracovanie týchto údajov.

Hlavnou agendou bolo vyhodnocovanie získaných dát, ich čistenie a príprava pre mapové podklady, ktoré slúžia na komplexnú prezentáciu územia geoparku.

Tieto rozsiahle databázy zároveň tvoria dôležitý pilier pre plánovanie udržateľného rozvoja a manažmentu celého územia do budúcnosti.

Zostávajúce geomontánne oblasti budú predmetom dopracovania v nasledujúcich obdobiach.

Týždeň európskych geoparkov

Partnerstvá a účasť na Dni bridlice v Marianke

V rámci Týždňa európskych geoparkov sme v uplynulom roku nadviazali na tradičnú spoluprácu a zúčastnili sa tretieho ročníka podujatia *Deň bridlice v Marianke*, ktoré sa konalo v máji.

Toto podujatie, organizované Spolkom Permon Marianka a Obcou Marianka, je dôležitým nástrojom pre popularizáciu montánneho dedičstva a banských tradícií v našom regióne.

Našu organizáciu a Geopark Malé Karpaty na podujatí osobne reprezentoval predseda správnej rady Jirko Vitáloš. Naša účasť bola zameraná predovšetkým na expertnú úroveň, prehĺbovanie strategických partnerstiev a podporu cezhraničnej spolupráce s prítomným českým Národným geoparkom Krajina břídlice.

Súčasťou odborného a remeselného programu bola aj prezentácia tradičných zručností, akou je súťaž v kladení bridlicovej strechy či strihaní bridlice.

Osobná prítomnosť vedenia našej neziskovej organizácie na takýchto podujatiach potvrdzuje náš pretrvávajúci záujem o rozvoj vzťahov s regionálnymi spolkami a spoločné zakladanie budúcich aktivít v oblasti geoturizmu.

MEDZINÁRODNÉ PROJEKTY A PARTNERSTVÁ

Rok 2025 potvrdil kontinuitu a dôležitosť medzinárodných partnerstiev, ktoré sme odštartovali v predchádzajúcom období. Naša organizácia pokračovala v rozvoji dvoch kľúčových iniciatív – cezhraničného projektu v programe Interreg SK/AT (CoDeMoRe) v pozícii projektového partnera a európskeho projektu ARAGORN z programu Horizon, kde pôsobíme ako strategickí partneri.

PROJEKT CoDe MoRe v programe INTERREG SK-AT

Common Development of the Model Regions Geopark Malé Karpaty, Biosphärenpark Wienerwald, Naturpark Rosalia-Kogelberg

Rok 2025 znamenal pre našu organizáciu pokračovanie v realizácii strategického cezhraničného projektu CoDeMoRe („*Spoločný rozvoj v modelových regiónoch*“). Tento projekt, spolufinancovaný z programu Európskej únie **INTERREG SK-AT (programové obdobie 2021 – 2027)** predstavuje pre Neziskovú organizáciu Barbora zásadnú iniciatívu veľkého rozsahu, v ktorej pevne držíme pozíciu projektového partnera za slovenskú stranu.

Celé **partnerstvo** spája tri jedinečné európske modelové regióny. Hlavným vedúcim partnerom celého projektu je za slovenskú stranu **mesto Pezinok**. Za náš región do spolupráce vstupuje **Geopark Malé Karpaty** (pod manažmentom NO Barbora) a rakúsku stranu zastupujú dvaja renomovaní projektoví partneri: **Biosférická rezervácia Viedenský les** (*Biosphärenpark Wienerwald* za Viedeň a Dolné Rakúsko) a **Prírodný park Rosalia-Kogelberg** (*Naturpark Rosalia-Kogelberg* za Burgenland).

Hlavným poslaním projektu je vybudovať dlhodobu životaschopnú a udržateľnú cezhraničnú kooperáciu medzi týmito chránenými územiaми. Projekt reaguje na pretrvávajúce klimatické zmeny a urbanistický tlak v pohraničí, pričom sa zameriava na lepšie zosieťovanie a zachovanie oblastí s vysokou biodiverzitou a cennou zelenou infraštruktúrou. Kľúčovou víziou celej iniciatívy je cezhraničná výmena cenných expertíz a budovanie environmentálneho povedomia verejnosti v duchu motta „*ochrana vzdelávaním*“. Projekt tak priamo napĺňa

špecifický európsky cieľ zameraný na posilnenie ochrany prírody, biodiverzity a znižovanie znečistenia v mestských i vidieckych oblastiach.

Konkrétne aktivity, výstupy a mílniky, ktoré sme v rámci tohto projektu úspešne zrealizovali počas roka 2025, detailne rozoberáme v nasledujúcej časti.

Prehľad aktivít a dôležitých účasí NO Barbora realizovaných v rámci projektu v roku 2025:

Hlavné úspechy a realizované aktivity

Prvá polovica roka priniesla pre Geopark Malé Karpaty dynamický rozvoj v niekoľkých oblastiach:

- Vzdelávanie a rozvoj turizmu: Úspešne sme ukončili certifikovaný kurz pre sprievodcov a pre verejnosť sme zorganizovali lektorskú akciu „*Stopárov sprievodca Pezinkom*“.
- Expertná sieťová exkurzia: V spolupráci s mestom Pezinok sme absolvovali odbornú cestu do Biosférickej rezervácie Viedenský les a do Prírodného parku Rosalia - Kogelberg, určenú pre expertov, partnerov a kľúčových aktérov projektu.
- Dni biodiverzity v Rakúsku: Naši zamestnanci aktívne participovali na tomto medzinárodnom podujatí, kde sa zapojili do odborných diskusií a pripravili prezentácie pre širokú verejnosť.
- Koncepčná činnosť a stratégie: Pokročili sme v tvorbe Spoločnej stratégie riadenia modelových regiónov, Manuálu pre interpretáciu krajiny a odštartovali sme prípravu a nákup nových vzdelávacích sád a pracovných listov.

Všetky tieto aktivity smerovali k posilneniu cezhraničnej synergie a efektívnemu prenosu cenného know-how medzi slovenskými a rakúskymi partnermi. V nasledujúcich riadkoch ich si detailnejšie rozoberieme.

Network excursion

Biosférický park Viedenský les

V apríli sa projektoví zamestnanci a ich experti zúčastnili odbornej sieťovej exkurzie do rakúskeho Biosférického parku Viedenský les (BPWW). Po úvodnom predstavení fungovania BPWW pri vyhliadkovej veži Cobenzl sme navštívili komunitné centrum *Dorfplatz STAW* v mestečku St. Andra-Wördern, ktoré slúži ako inšpiratívny príklad podpory regionálneho rozvoja a lokálnych remesiel. V rámci programu sme si s partnerskými organizáciami prakticky otestovali inovatívnu vzdelávaciu hru zameranú na ochranu krajiny a absolvovali sme terénny výskum v jadrovej zóne *Troppberg*. Pod vedením odborníčky z Rakúskych spolkových lesov sme tu analyzovali bezzásahové zóny a porovnávali prirodzený samovývoj prírody s hospodárskym lesom. Exkurziu sme zavřili návštevou historického vinohradníckeho mesta Gumpoldkirchen, kde sme sa zamerali na manažment chránených suchomilných lúk a udržateľný turizmus. Celá akcia nám priniesla cenné know-how i inšpiráciu pre trvalo udržateľný manažment nášho vlastného územia.

Prírodný park Rosalia – Kogelberg

V septembri sa projektoví zamestnanci a ich experti zúčastnili druhej a teda poslednej plánovej odbornej sieťovej exkurzie, tentoraz do rakúskeho Prírodného parku Rosalia - Kogelberg. Po úvodnom predstavení histórie územia na hrade Forchtenstein a oboznámení sa s manažmentom tohto prírodného parku sme navštívili lokálny ovocný sad a oblasť s cennou mozaikou biotopov pod vedením skúsenej lektorky neformálneho vzdelávania. V rámci programu sme absolvovali aj prechádzku po náučnom chodníku *Wald Visionen* v obci Bad Sauerbrunn, kde nám sprievodca predviedol praktické ukážky z metodiky rakúskej lesnej pedagogiky. Exkurziu sme úspešne zavŕšili v obci Sigles tematickou trasou zameranou na prepojenie lesa a kultúry, po ktorej nasledovala diskusia s predstaviteľmi obce o spolupráci samosprávy pri rozvoji parku a územia. Táto druhá cezhraničná cesta nám opäť priniesla dôležité podnety pre interpretáciu prírodného bohatstva a ochranu nielen biodiverzity, ale i životného prostredia vo svojom celku.

Best practice exkurzion

Medzinárodná odborná exkurzia „Best Practice“ do Luxemburska

V októbri sa projektoví zamestnanci a ich experti zúčastnili medzinárodnej „Best Practice“ exkurzie do UNESCO biosférickej rezervácie Minett v Luxembursku, pričom na presun z Viedne využili ekologickú vlakovú dopravu. V rámci programu v meste Esch-Belval sme absolvovali odbornú prezentáciu o transformácii bývalého industriálneho areálu oceliarní na moderné udržateľné mesto zamerané na vzdelávanie. Navštívili sme vzdelávacie centrum Ellegronn, kde prebehlo oficiálne privítanie luxemburskými štátnymi a UNESCO predstaviteľmi, spojené s prehliadkou baníckeho skanzenu a výstavy o celoplanetárnych zmenách. V regióne Lasauvage a Fond-de-Gras sme preskúmali podzemné banské expozície, renovované objekty montanistickej histórie a sieť lokálnych ubytovaní „*kabaischer*“ pozdĺž turistických trás. Počas terénnej exkurzie v jadrovej zóne sme analyzovali prirodzenú sukcesiu prírody na miestach bývalej povrchovej ťažby rúd. Súčasťou cesty bolo aj expertné stretnutie, na ktorom sme spoločne s partnermi odprezentovali svoje územia a ciele projektu CoDeMoRe. Táto cesta nám poskytla neoceniteľné príklady „najlepších postupov“ nielen pre obnovu postindustriálnej krajiny a rozvoj geoturizmu, ale i o tom ako majú a môžu medzi sebou fungovať rôzne záujmové, štátne i mimoštátne inštitúcie ak majú jeden spoločný cieľ.

Dni biodiverzity

V júni sa zástupcovia a odborníci Neziskovej organizácie Barбора zúčastnili jubilejného 20. ročníka medzinárodného podujatia Dni biodiverzity v rakúskom Badene, ktoré organizoval partnerský Biosférický park Viedenský les (BPWW). Prvý deň podujatia bol venovaný expertnej rovine a systematickému terénnemu prieskumu lokality.

Naši zástupcovia a prizvané slovenské expertky na botaniku a stavovce, ktoré zároveň pôsobia ako lektorky geoparku, sa aktívne zapojili do zberu dát, monitoringu fauny a flóry, nočného pozorovania netopierov a následného digitálneho evidovania nálezov v systéme iNaturalist. Tento expertný program slúžil ako významná inšpirácia pre prepájanie rôznych vedeckých disciplín v praxi. Druhý deň akcie, situovaný do historického parku Kurpark, patril širokej verejnosti. Náš projektový tím zabezpečil prevádzku prezentačného stánku Geoparku Malé Karpaty. Verejnosti a deťom sme predstavili nielen prírodné hodnoty nášho územia, ale aj ciele cezhraničného projektu CoDeMoRe. Zároveň sme mali pripravené edukačné pracovné listy pre detských účastníkov a osôb, ktoré sa pohybujú v oblastiach neformálneho vzdelávania.

Dni geodiverzity

Na prelome septembra a októbra zorganizovala naša nezisková organizácia multižánrový program pri príležitosti Medzinárodných Dní geodiverzity. Bohaté aktivity prepojili tri kľúčové oblasti:

- **Ekovýchova pre školy:** Pre vybraných žiakov materských a základných škôl v BSK a TTSK sme pripravili sériu prednášok, terénnych exkurzií a hravých aktivít. Školské skupiny navštívili aj expozíciu *Príbeh hornín a skamenelín* v Prašníku, kde bolo učenie spojené s praktickými terénnymi ukázkami.
- **Odborný program a synergie:** Pre expertov a partnerov sme v Pezinskom kultúrnom centre usporiadali prednáškové dopoludnie zamerané na modelové územia kde sme odprezentovali aj vzdelávací program *Kameň Pezinka*. Súčasťou bolo sadenie stromov partnerstva a spoločný terénny výskum s rakúskymi expertmi z Viedenského lesa, ktorí v okolí Pereckého domu monitorovali biodiverzitu a predviedli ukážky nočného odlovu hmyzu.
- **Víkend pre širokú verejnosť:** Program odštartoval piatkovou zážitkovou nočnou exkurziou so sokoliarimi a poľovníkom, teda so skúsenými ľuďmi, ktorí nás naučili o správaní nočnej zvery, ktorú sme aj pomocou techniky mohli pozorovať. Hlavná časť akcie prebehla v sobotu v Prírodnom a banskom skanzene Budúcnosť v Pezinku, kde boli umiestnené prezentačné stánky projektových partnerov a spriaznených organizácií. Rodiny s deťmi si vyskúšali nové edukačné sady, komentované vstupy do štôlne Budúcnosť či novú náučnú hru o geodiverzite. Súbežne prebiehali tematické pešie exkurzie od Pinelovej nemocnice a geologické hľadanie skamenelín v Prašníku.

Vyškolenie lektorov – sprievodcov v cestovnom ruchu

V roku 2024 sme odštartovali realizáciu dôležitého akreditovaného kurzu, ktorého cieľom bolo systematické vzdelávanie nových sprievodcov pre naše územie. Tento vzdelávací program, rozdelený na teoretickú časť a praktickú výučbu priamo v teréne, bol v prvom polroku 2025 úspešne ukončený. Nezisková organizácia Barbora mala v tomto cykle zapojenú vlastnú skupinu účastníkov, ktorí úspešne zvládli záverečné skúšky. Absolventi získali cenné odborné vedomosti a certifikáty, ktoré budú aktívne využívať priamo v praxi pri rozvoji geoturizmu a budú súčasťou komunity GMK.

Vzdelávacie aktivity pre verejnosť

- **Stopárov sprievodca Pezinkom:** Pre rodiny s deťmi sme zorganizovali zážitkovú aktivitu zameranú na spoznávanie miestnej fauny. Pod vedením lektorky sa účastníci priamo v prírode učili hravou formou identifikovať odtlačky stôp, ležoviská či ohryzy zveri v Malých Karpatoch. Edukačná trasa bola úspešne završená v areáli Prírodného a banského skanzenu Budúcnosť.
- **Za tajomstvami Čachtického krasu:** V novembri sme verejnosti priblížili geologické hodnoty najväčšej krasovej planiny v Malých Karpatoch. Podujatie pod vedením našej lektorky ideálne spojilo ľahkú turistiku s výkladom o povrchových a podzemných krasových fenoménoch.

Spoločná stratégia riadenia modelových regiónov

Spoločná stratégia riadenia modelových regiónov bude založená na individuálnych stratégiách týchto troch regiónov. V priebehu roka sa aktivity v tejto oblasti úspešne posunuli od rozsiahlych analytických prác až k postupnej finalizácii Rozvojovej stratégie Geoparku Malé Karpaty. V úvodných fázach sme detailne analyzovali inovatívne prístupy, modely finančnej stability úspešných európskych geoparkov siete UNESCO, ich spôsobu fungovania, marketingu ale aj využívania lokálnych/regionálnych geoproductov.

Tieto medzinárodné skúsenosti sme prepojili s analýzou cestovného ruchu v Malých Karpatoch, doterajším fungovaním Geoparku Malé Karpaty, zhodnotením regionálnych rozvojových plánov a mapovaním potenciálnych partnerov z radov samospráv, miestnych akčných skupín, neziskových organizácií a občianskych združení so súvisiacim zameraním. Analýza dostupných informácií a dokumentov bola doplnená o riadené rozhovory s partnermi projektu (z Biosférickej rezervácie Viedenský les a Prírodného parku Rosalia-Kogelberg) ale o najmä aj o štruktúrované rozhovory v rámci regiónu so zástupcami miestnych samospráv, nezávislými odborníkmi a reprezentantmi OZ s podobným zameraním.

Na základe vykonanej analýzy sa formulovala návrhová časť dokumentu – čiže vlastná rozvojová stratégia. V tomto dokumente – **Stratégia rozvoja Geoparku Malé Karpaty do roku 2035** sa v návrhovej časti definuje dlhodobá vízia geoparku a ako aj štyri kľúčové strategické ciele:

1. **Dosiahnutie kvalitatívnej úrovne**, ktorá je porovnateľná s parametrami pre členstvo v globálnej sieti geoparkov UNESCO.
2. **Inštitucionalizácia a formalizovanie** dlhodobých partnerstiev s kľúčovými aktérmi v regióne.
3. **Komplexné dobudovanie** infraštruktúry geoparku.
4. **Rozšírenie ponuky** pre návštevníkov a miestnych obyvateľov s cieľom postupného zvyšovania návštevnosti územia aj s využitím efektívneho marketingového pôsobenia.

Záverečná finalizácia a precizovanie Stratégie geoparku Malé Karpaty bude v nasledovnom období prebiehať súčasne s tvorbou Spoločnej stratégie spolupráce (troch) modelových regiónov, ktoré sú zapojené do tohto projektu.

Manuál pre interpretáciu krajiny

V priebehu roka 2025 prebiehali intenzívne spoločné prípravné práce na vytvorení tohto dokumentu, pričom komunikácia sa sústredila na úroveň projektových partnerov. Na kľúčovom cezhraničnom stretnutí v Eisenstadte sme s rakúskymi kolegami pevne stanovili finálnu štruktúru *Manuálu pre interpretáciu krajiny*, ako aj jeho metodický a štylistický prístup. V rámci obsahu sme úspešne identifikovali spoločné prírodné fenomény našich modelových území a dohodli sa na spoločnej tvorbe mapových podkladov.

Veľkým prínosom boli aj terénne konzultácie s expertmi z Biosférického parku Viedenský les (BPWW). Manažment BPWW predstavil možnosti správy a údržby online podstránky prepojenú na výstupy *Manuálu pre interpretáciu krajiny* počas celej doby udržateľnosti projektu.

V druhej polovici roka sa práce, s ohľadom na vysoké vyťaženie pri iných projektových aktivitách, zamerali najmä na detailné ladenie lokalít a prepájanie hlavných tém publikácie s kľúčovými bodmi v našom regióne. Konkrétne išlo o prepojenie na interpretačné miesta mesta Pezinok; Mestské informačné centrum a Perecký dom.

Výsledný dokument tak bude slúžiť ako ucelená a praktická pomôcka pre sprievodcov Geoparku Malé Karpaty, ale i iných pracovníkov EVVO v regióne. Výsledkom bude efektívne prepojenie medzinárodného know-how priamo s lokálnou infraštruktúrou Geoparku Malé Karpaty.

Ostatné aktivity súvisiace s projektom

V rámci prezentácie územia sme zabezpečili tlač nemeckých mutácií edukačných pracovných listov a výrobu nových dvojjazyčných prezentačných roll-upov, ktoré sme premiérovu využili na medzinárodných Dňoch biodiverzity v rakúskom Badene. Vzdelávacie listy boli tematicky zamerané na stavbu Zeme, magmatickú činnosť a horninový cyklus, pričom pre prítomných slovenských návštevníkov boli k dispozícii aj v našom rodnom jazyku. Tieto moderné didaktické materiály zožali mimoriadny úspech nielen u detí, ale aj u prítomných pedagógov a odborníkov, ktorí ich s nadšením prebrali pre potreby ďalšej výučby na svojich školách.

V nasledujúcom roku 2026 náš čaká finalizácia projektu, dokončenie jednotlivých aktivít, naplnením cieľov, splnených merateľných ukazovateľov a následne roky jeho udržateľnosti.

Medzinárodný projekt ARAGORN (HORIZON EUROPE)

O projekte a zapojení našej organizácie

Aj v tomto roku naša organizácia úspešne pokračovala v plnení úloh strategického partnera v prestížnom európskom projekte **ARAGORN** (*Achieving Remediation And Governing Restoration of Contaminated Soils Now*). Tento projekt je financovaný z programu Európskej únie *Horizon Europe*, koordinuje ho Univerzita v

Kodani a participuje na ňom celkovo 17 partnerov z 12 krajín. Jeho hlavným poslaním je vytvoriť komplexný systém na opravu, sanáciu a obnovu znečistených pôd po celej Európe, v súlade s európskou stratégiou na ochranu pôdy (*EU Soil Strategy*).

Projekt zahŕňa 9 modelových lokalít v rámci EÚ s rôznymi typmi znečistenia (ropa, uhoľné látky či kovy). Keďže Nezisková organizácia Barbora vlastní a spravuje **Prírodný a banský skanzen Budúcnosť v Pezinku**, toto územie slúži ako kľúčová slovenská modelová lokalita. Celá táto historická oblasť, kde sa v minulosti ťažilo najmä zlato a antimón, vykazuje environmentálnu záťaž v podobe zvýšeného obsahu arzénu a antimónu v pôde.

Naším cieľom v projekte je preto v úzkej spolupráci s Katedrou geochemie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (PriF UK) nájsť vhodné, dostupné a neinvazívne metódy na zlepšenie zdravia tejto pôdy.

Kľúčové aktivity a dosiahnuté výsledky v roku 2025

Počas uplynulého roka sa v našom areáli a vo vedeckých laboratóriách úspešne zrealizovali nasledujúce etapy :

- **Odborný workshop a sieťovanie (Apríl):** V rámci vedeckej konferencie *Geochémia 2025* sa uskutočnil prvý špecializovaný ARAGORN workshop. Stretnutie úspešne prepojilo akademických výskumníkov, remediačné firmy, štátne inštitúcie, samosprávu a neziskový sektor s cieľom zdieľať dáta a hľadať riešenia pre zmysluplné a bezpečné turistické využitie lokality.
- **Intenzívny terénny výskum a odbery vzoriek:** V okolí štôlne Budúcnosť prebiehala vedecká činnosť zameraná na zistenie vplyvu starých banských záťaží na faunu a flóru. Výskumníci odobrali vzorky pôdy a v spolupráci s Katedrou fyziológie rastlín vysadili

dreviny (vrby a topole) na experimentálne plochy. Cieľom je sledovať vplyv znečistenia pôdy arzénom a antimónom na tieto dreviny a súčasne schopnosť imobilizačných činidiel znížiť biodostupnosť

týchto prvkov. Unikátnou súčasťou bol zber pôdnej bioty – najmä dážďoviek, ktoré slúžia ako bioindikátory. V laboratóriách sa následne začala analyzovať miera bioakumulácie rizikových prvkov (arzénu a antimónu) v ich telách.

- **Verejná prednáška a diskusia (Júl):** Koncom júla sme spoločne s PriF UK a mestom Pezinok usporiadali priamo pri štôlni Budúcnosť osvetové podujatie pre verejnosť. Stretnutie prinieslo otvorené odborné pohľady na dopady historickej ťažby a oboznámilo obyvateľov s prebiehajúcimi aktivitami a priebežnými výsledkami projektu.
- **Nová edukačná infraštruktúra pre návštevníkov:** Výstupy projektu sme pretavili aj do priamej edukácie turistov. Pri štôlni Budúcnosť bola nainštalovaná nová informačná tabuľa. Panel zrozumiteľne vysvetľuje vplyv banskej činnosti na okolie vrátane dôležitých upozornení (napr. prečo v tejto špecifickej oblasti nie je bezpečné

zbierať lesné plody, huby či medvedí cesnak). Tabuľa obsahuje aj interaktívny QR kód, ktorý návštevníkov presmeruje na vzdelávací online kvíz o ochrane pôdy.

Naša účasť v projekte ARAGORN potvrdzuje, že Geopark Malé Karpaty **aktívne spája modernú európsku vedu s ochranou životného prostredia, aby sme našu krajinu bezpečne uchovali pre ďalšie generácie.**

Veríme, že tento zmysluplný projekt sa bude naďalej rozvíjať, prinášať relevantné výsledky a efektívne riešenie a bude v záujme celej spoločnosti aj naďalej sa venovať tejto problematike.

Nadviazanie na úspešné projekty a spolupráce

Rok 2025 potvrdil, že otvorená spolupráca a aktívna prítomnosť v regióne sú kľúčom k úspešnej propagácii nášho územia. Počas celého uplynulého obdobia sme rozvíjali vzťahy s miestnymi samosprávami, krajskými inštitúciami a partnerskými organizáciami, s ktorými zdieľame spoločné ciele v oblasti ochrany prírody, environmentálneho vzdelávania a rozvoja turizmu. Nezisková organizácia Barbora a Geopark Malé Karpaty sa stali pevnou súčasťou odborných aj komunitných podujatí – od expertných konferencií a strategických rokovaní cez tematické výstavy a workshopy, obľúbené komentované vychádzky pre verejnosť až po neformálne vzdelávanie od najmladšej generácie.

Zo širokého spektra našich tohtoročných aktivít, synergií a spoločných projektov prinášame výber tých najvýznamnejších.

Pravidelné tematické návštevy skanzenu Budúcnosť

V jarných a jesenných mesiacoch roku 2025 sme úspešne nadviazali na spoluprácu s Bratislavským samosprávnym krajom (BSK), ktorú sme odštartovali v predchádzajúcom roku. Vďaka tejto kontinuite pokračovala séria populárnych organizovaných návštev Prírodného a banského skanzenu Budúcnosť nad Pezinkom. Každý výlet sa začínal sprievodnou prechádzkou spojenou s pútavým výkladom o flóre, faune a bohatej baníckej histórii Malých Karpát. Hlavným lákadlom pre malé aj veľké nadšencov prírody zostala zážitková návšteva samotnej štôlne Budúcnosť.

Náš odborný lektor priblížil návštevníkom minulosť Zeme a náročnú prácu baníkov zrozumiteľnou formou, vďaka čomu podujatie originálne prepája zážitkový turizmus s neformálnym vzdelávaním. Tieto aktivity navyše pomáhajú udržiavať banské tradície ako kľúčovú súčasť lokálnej identity Pezinka a jeho blízkeho okolia.

Tipy na výlet

Právo zablúdiť

TIP NA VÝLET

Najkrajšie zážitky a miesta nájdeme, keď zablúdime. V Malých Karpatoch je síce prakticky nemožné zablúdiť, ale môžeme sa o to posnažiť. Bude to však náročnejšie ako chodiť po vyznačených trasách. Čo k tomu budeme potrebovať? Najdôležitejším predpokladom na zablúdenie je neplánovať si trasu. Jediné, čo potrebujeme, je chuť spoznávať a určiť si miesta, ktoré chceme vidieť a určite aj to, čo chceme vidieť cestou. Ostatné už nechajme na náhodu a na čaro miest, cez ktoré budeme prechádzať.

Záleží, čo chceme nájsť a objaviť. Niekde to bude hrad, niekde vrchol... Môžeme skúsiť niečo nové. Môžeme ísť za horninami, minerálmi, fosiliami, stromami, vyhlídkami, pozorovať vtáky a inú faunu, objavovať pestrú flóru Malých Karpát.

Na takýto výlet si ale budeme musieť urobiť malú prípravu. Použijeme knihy o prírode, histórii alebo poslednú možnosť – internet. Získané informácie nám určia začiatok a koniec cesty, ktorá nám bude cieľom. Počas blúdenia zrazu objavíme napríklad studničku, pramene potokov, odkrytie hornín, staré monumentálne stromy, lúky plné kvetov, lietajúcich motýľov a iného hmyzu. Možno sa stane aj to, že nás blúdenie neprivedie do cieľa. Ale to nevadí.

Pozorovanie fauny nás naučí v tichosti vnímať prostredie a čakať, kedy uvidíme daniela, divé prasatá alebo líku. A ak sa nedočkáme, nič sa nestane. Lebo chvíľu sme venovali tichému vnímaniu kúzu okolia. Pri blúdení nám pomôže aj geologické kladivo. Hlavne, aby sme si mohli zobrať kúsok žuly, vápenca, amfibolu alebo pararuly. Ale aj kryštál kremeňa, granát, achát alebo andaluzit. Nájdeme aj fosílie v opustených vinohradoch, starých lomoch alebo len tak v lese.

Huby nás pozývajú blúdiť v každom ročnom období. Na jar nájdeme smrže, začiatkom leta modráky a jeseň je obdobie hřibov a podšŕoviek. Začiatok zimy nás obdaruje hľivami a peniazovkami. Na lúčkach čaká na nás množstvo liečivých bylín, v tichosti môžeme pozorovať lietajúci hmyz, v blízkych korunách žlu, ďatľa a vysoko v oblakoch sokola.

Skúsime blúdiť aj po starých cestách. Tie viedli našich predkov po mnoho storočí za svojím cieľom a dnes ostali nemými svedkami čulého cestovného ruchu v Malých Karpatoch. Jazdili ťadiaľ stredovekí kupci, vojaci, pútnici, dobrodruhovia aj zbojníci.

Na blúdenie je potrebný čas. Možno sa nám stane, že neprídeme do cieľa, ale to nebude vadíť. Skúsime nabudúce.

Územie Geoparku Malé Karpaty má viac ako 1 700 kilometrov štvorcových a veľký priestor na zablúdenie. Nabudúce vám prinesieme tip na takéto zablúdenie, ale neváhajte a skúste blúdiť sami.

Text a foto: Jirko Vitáloš

Pri blúdení vás odmenia krásne výhľady

V priebehu roka 2025 sme niekoľkokrát prispeli do mestského časopisu Pezinčan s cieľom dať obyvateľom inšpiráciu na zaujímavé lokálne výlety. Naše články, na ktorých pracoval Jirko Vitáloš, predstavili čitateľom vybrané, menej známe miesta z našej minulosti aj súčasnosti. Išlo o príležitostné odporúčania na príjemne strávený víkend v bezprostrednom okolí Pezinka, ktoré mali za cieľ pripomenúť krásy Malých Karpát a motivovať ľudí k pohybu v prírode.

Účasť na veľtrhu ITF SlovakiaTour 2025

Geopark Malé Karpaty úspešne prezentoval svoje prírodné dedičstvo na medzinárodnom veľtrhu cestovného ruchu ITF SlovakiaTour 2025 v bratislavskej Inchebe. Ako integrálna súčasť Bratislavského samosprávneho kraja sme sa stali súčasťou spoločnej expozície Bratislava Region Tourism v hale B1, kde sme reprezentovali destináciu Malokarpatsko. Návštevníkom veľtrhu sme ponúkli interaktívnu prezentáciu živej a neživej prírody, čím sme priblížili unikátne geologické a ekologické hodnoty nášho územia. Táto spoločná prezentácia s partnermi z oblasti vinárstva a ubytovacích služieb efektívne posilnila povedomie o geoparku a jeho význame pre udržateľný turizmus v regióne.

Festival športu a kultúry

V roku 2025 sme opäť nadviazali na našu úspešnú účasť na Festivale športu a kultúry, ktorý sa konal v júni v priestoroch Zámockého parku v Pezinku. Toto podujatie spája desiatky lokálnych

klubov, združení a záujmových skupín, ktoré spoločne tvoria spoločenský život v meste. Pre našu organizáciu bol festival ideálnou platformou na komplexnú propagáciu územia Geoparku Malé Karpaty a predstavenie celoročných aktivít Neziskovej organizácie Barbora. Obrovský záujem a pozitívna odozva zo strany návštevníkov v našom stánku nás opäť utvrdili v tom, že témy neživej prírody, banskej histórie a popularizácia geovied dokážu verejnosť nesmierne zaujať a inšpirovať.

Výstava ECCE PERMONICUS – Tajný život permoníkov

V roku 2025 sme v úzkej spolupráci s Mestským múzeom v Pezinku pripravili pre verejnosť výnimočnú interaktívnu výstavu venovanú banským povestiam a tajnému životu

permoníkov. Cieľom expozície bolo priblížiť banskú históriu a folklór Malých Karpát hravou a zážitkovou formou. Návštevníci mali možnosť objavovať príbehy o tom, kde a ako sa ľudia v minulosti stretávali s týmito mýtickými bytosťami. Výstava vynikala množstvom originálnych interaktívnych prvkov, medzi ktoré patril napríklad populárny „permonický telefón“, nadrozmerná spoločenská hra *Permoník, nehnevaj sa* či tematický vedomostný kvíz. Úspešní riešitelia kvízu sa mohli zapojiť do žrebovania o atraktívnu hlavnú cenu – komentovanú prehliadku a dobrodružnú cestu priamo do našej štôlne Budúcnosť v Pezinku. Výstava sa stretla s veľkým záujmom rodín s deťmi a významne prispela k popularizácii lokálneho montánneho dedičstva. Výstava hravou a interaktívnou formou približovala návštevníkom všetkých vekových kategórií tajomný svet legendárnych permoníkov – ochrancov a strážcov baníkov. Deti i dospelí sa zoznámili s ich zvykmi a prostredím, v ktorom podľa povestí žijú.

Tajomný les v Dubovej

V roku 2025 sme úspešne pokračovali v rozvíjaní osvedčených partnerstiev a opäť sme sa aktívne zapojili do organizácie obľúbeného komunitného podujatia *Tajomný les* v obci Dubová, ktorá patrí do významných lokalít GMK. Táto akcia pre rodiny s deťmi každoročne

kombinuje rozprávkovú atmosféru s neformálnym vzdelávaním priamo v prírodnom prostredí v okolí lokality Fugelka.

Naša organizácia zastrešila jedno z kľúčových tematických stanovišť, kde sme pre malých návštevníkov pripravili úplne novú, vysoko atraktívnu zážitkovú aktivitu s názvom „Zem, zaži trasenie!“. Išlo o interaktívnu simuláciu zemetrasenia na špeciálnej plošine, kde si deti museli hravou formou udržať rovnováhu a zároveň pochopiť dynamické procesy našej planéty.

Podujatie opäť ukázalo skvelú synergiu medzi miestnou samosprávou, zanietými dobrovoľníkmi a našim geoparkom, pričom najväčšou odmenou bola úprimná detská radosť z objavovania.

Spolupráca na športovom festivale ANGLIČÁK v Pezinku

V rámci prehlbovania našej dlhodobej a úzkej spolupráce s mestom Pezinok sme v júni organizačne podporili nový športový formát – prekážkový festival a beh *ANGLIČÁK*, ktorý sa konal v Areáli zdravia Rozálka. Toto dynamické podujatie, na ktorom sa mesto Pezinok priamo podieľalo ako spoluorganizátor, úspešne prepojilo športové aktivity pre celé rodiny s nočným behom mestom. Tím Geoparku Malé Karpaty mal počas tohto dňa dôležité zastúpenie na viacerých miestach. V rámci divácky atraktívnej zóny *ANGLIČÁK CHALLENGE* sme kompletne zastrešili semifinálové kolo, kde bolo pre súťažiacich pripravené netradičné

zážitkové ryžovanie pravého zlata. Našu prítomnosť sme plynule preniesli aj do hlavného večerného programu – nočného behu *ANGLIČÁK NIGHT RUN*, pre ktorého absolútnych víťazov naša nezisková organizácia venovala hlavné ceny v podobe darčkových poukazov na komentovanú prehliadku štôlne

Budúcnosť. Táto spoločná kooperácia s mestom priniesla veľký úspech a potvrdila schopnosť nášho geoparku inovatívne spájať banské tradície s emoderným regionálnym športom.

Edukácia v teréne

Obnova a úprava expozície Kameň a víno

Významným bodom našej infraštruktúry vo vinohradníckom predhorí Malých Karpát je stála vonkajšia expozícia „Kameň a víno“, ktorá sa nachádza v prekrásnom prostredí pezinských vinohradov pri vyhľadávacom turistickom mieste – domčeku Celestín v oblasti Rozálka. Táto edukačná zastávka slúži na interaktívne spoznávanie geologického podložia vinohradov a odкрýva priamu väzbu medzi pestrosťou hornín a jedinečnou chuťou tunajších odrôd

vína. Keďže tento obľúbený náučný stôl bol v predchádzajúcom období vážne poškodený vandalmi, v roku 2025 sme sa sústredili na jeho nevyhnutnú záchranu a komplexnú opravu.

Celú revitalizáciu a dizajnovú úpravu sa nám podarilo úspešne zrealizovať vďaka účelovej finančnej dotácii od mesta Pezinok a našej finančnej spoluúčasti. Vďaka tejto dôležitej mestskej podpore sme expozíciu uviedli do pôvodného reprezentatívneho stavu. Obnovený edukačný stôl sme symbolicky odovzdali do užívania verejnosti počas obľúbeného pezinského podujatia *Víno a levanduľa*.

Na projekte sme úzko spolupracovali aj so *Združením pezinských vinohradníkov a vinárov*, ktorých výborné lokálne vína vďaka svojej kvalite práve jedinečnej geologickej pestrosti tohto územia. Veríme, že táto obnovená zastávka na vinohradníckom náučnom chodníku

zostane dlho chránená a bude naďalej slúžiť na rozvoj geoturizmu v regióne a pre potešenie všetkých, ktorí pôjdu okolo.

Stála expozície v obci Dubová

Obec Dubová patrí k významným lokalitám Geoparku Malé Karpaty, kde dlhodobo rozvíjame udržateľné prezentačné body. V uplynulom roku sme zabezpečovali kontinuálnu prevádzku a údržbu náučného stola s názvom „More pod našimi nohami“.

Táto unikátna expozícia, vytvorená v spolupráci s Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska, približuje praveké moria, ktorých sedimenty sa v tejto oblasti našli. Jej najhodnotnejšou časťou sú hmatové modely fosílií, ktoré boli vyrobené 3D tlačou na základe detailných skenov reálnych lokálnych skamenelín. Spolu s textami v Braillovom písme a pútavým audiopříbehom tak expozícia ponúka plnohodnotný zážitok aj pre zrakovo znevýhodnených návštevníkov.

Dôležitým bodom na trasách geoparku zostáva aj stála environmentálna expozícia „Životné etapy hmyzu“, situovaná v blízkosti Fugelky, na hranici Územia európskeho významu Podhorie. Tento náučný bod úspešne upriamuje pozornosť verejnosti na ochranu vzácnych a chránených živočíchov nášho regiónu – roháča veľkého a fuzáča alpského.

Obe expozície sú výsledkom úspešných synergii viacerých inštitúcií a počas celého roka 2025 slúžili ako stabilné, voľne prístupné edukačné stanovišťa pre obyvateľov i turistov.

Mobilný Infostánok Geopark Malé Karpaty

Projekt mobilného infostánku úspešne pokračuje v plnej prevádzke ako stabilná a overená súčasť regionálnych aktivít.

Hlavné využitie a prínos:

- **Flexibilita:** Vďaka mobilite slúži ako vzdelávací doplnok na školách, v táboroch, na workshopoch aj kultúrnych podujatiach.
- **Témy:** Pútavou formou popularizuje vedy o Zemi – mineralógiu, skameneliny, horniny či podzemnú vodu.
- **Cieľ:** Zvyšuje povedomie o Geoparku Malé Karpaty, prebúdza záujem o environmentalistiku a podporuje miestny cestovný ruch.

Vďaka hotovej a funkčnej infraštruktúre môžeme stánok efektívne nasadzovať všade tam, kde jeho prezentácia prináša požadovaný zmysel.

Projekt je cielene zameraný na ekologickú osvetu. Vytvára moderné doplnkové vzdelávanie s pútavým obsahom, ktoré prebúdza hlbší záujem o environmentalistiku a ochranu neživej prírody u detí aj dospelých.

Infostánok a témy neustále rozširujeme, tento rok nám pribudol jeden, ktorý súvisí s projektom Aragorn, ktorý bol spomínaný vyššie.

Sú použiteľné ako v interiéri tak i v exteriéri.

Vzdelávacie programy pre rôzne školské i mimoškolské organizácie

Naša organizácia dlhodobo rozvíja inovatívne formy neformálneho vzdelávania v oblasti geovied, environmentalistiky a ochrany prírody. V uplynulom období sme zaznamenali kontinuálny záujem o naše zážitkové workshopy a terénne exkurzie, ktoré realizujeme celoročne. Naša ponuka plne pokrýva potreby detí od predškolského veku, cez žiakov základných a stredných škôl, až po študentov vysokých škôl. Významný pilier tvorí úspešná spolupráca s Prírodovedeckou a Pedagogickou fakultou Univerzity Komenského, kde budúcim učiteľom odovzdávame praktické zručnosti. Okrem klasických škôl sme sa stali vyhľadávaným partnerom pre rôzne záujmové skupiny, alternatívne vzdelávacie centrá, ekocentrá a domškolácke komunitné skupiny. Do našich aktivít sa tak popri deťoch aktívne zapájajú aj rodičia a pedagógovia, čo nám umožňuje šíriť osvetu v domácom i školskom prostredí.

Významným míľnikom našich aktivít bolo predstavenie nového tematického programu „Kamene okolo nás“, ktorý vznikol v úzkej kooperácii s OZ Academia Istropolitana Nova (AINova). Táto komentovaná terénna exkurzia prebieha priamo v historickom centre Pezinka a pútavou formou odкрýva geologické tajomstvá urbanizovanej krajiny. Všetky naše programy sú koncipované individuálne s ohľadom na vek konkrétnych skupín. Výučba prebieha v menších kolektívoch, kde sa účastníci zapájajú do bezpečných pokusov, realizujú experimenty a pod mikroskopom skúmajú reálne minerály, skameneliny či vzácne horniny. Týmto spôsobom v nich systematicky podnecujeme záujem o paleontológiu, hydrológiu a bohatú banícku históriu nášho regiónu.

Prepojenie teórie s praxou najlepšie ilustruje živý obsah z našich terénnych výjazdov a reportáží z Prírodného a banského skanzenu. Fotografie usmiatej detí so sitami pri rýžovaní zlata, hľadani drahých kamienkov či s rozsvietenými čelovkami pri vstupe do štólne Budúcnosť sú tou najlepšou vizitkou našej lektorskej činnosti.

Neustále rastúci dopyt po tejto forme zážitkového vzdelávania potvrdzuje zmysluplnosť našej práce pri budovaní rešpektu k jedinečnej geodiverzite a biodiverzite Geoparku Malé Karpaty.

Naším cieľom je hravou formou ukázať najmladšej generácii skryté súvislosti v prírode, zapáliť v nich iskrú záujmu a prirodzene ich učiť ekologickému prístupu a úcte k našej planéte.

ETELKA – Železné srdce Gemera

Jedným z najvýznamnejších dlhodobých projektov, ktorému sa Nezisková organizácia Barbora s hlbokým rešpektom venuje, je záchrana a obnova historickej vysokej pece Etelka v obci Nižná Slaná. Táto národná kultúrna pamiatka patrí k najpôsobivejším a najkrajším

technickým objektom svojho druhu na Slovensku a predstavuje kľúčový dokument priemyselného železiarskeho dedičstva v celej strednej Európe. Od roku 2014, kedy sa pamiatku podarilo zveriť pod našu správu, zostáva naším hlavným poslaním komplexná obnova areálu s cieľom navrátiť Etelku do jej autentickej podoby z roku 1910 a vybudovať v nej unikátnu múzejnú expozíciu, ktorá výrazne podporí cestovný ruch v regióne Gemer.

V priebehu roka 2025 sa na pamiatke nerealizovali žiadne zásadné stavebné zásahy ani nové dotačné projekty. Naša činnosť sa preto sústredila na systematickú údržbu celého areálu,

monitoring stavebno-technického stavu objektu a jeho ochranu pred vonkajšími vplyvmi.

Naším prioritným strategickým cieľom pre nadchádzajúce obdobie zostáva zabezpečenie stabilných finančných zdrojov na vypracovanie kompletnej projektovej dokumentácie. Tá je nevyhnutným krokom k získaniu stavebného povolenia a k následnému otvoreniu ďalšej fázy obnovy. Naša vízia prinavrátiť Etelke jej historický lesk a sprístupniť ju širokej verejnosti tak zostáva pevnou a živou súčasťou našich budúcich cieľov.

3. ROČNÁ ÚČTOVNÁ UZÁVIERKA A ZHODNOTENIE ÚDAJOV V NEJ OBSIAHNUTÝCH

V súlade s § 4 ods. 2 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v platnom znení Barbora, n. o. účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva. Účtovná závierka je výsledným produktom účtovnej uzávierky. Príprava a zostavenie účtovnej závierky sa skladá z 3 etáp :

1 etapa: Prípravné práce – sem patrí zúčtovanie všetkých účtovných prípadov za daný rok do peňažného denníka, vykonanie inventarizácie majetku a záväzkov a zaúčtovanie uzávierkových účtovných operácií.

2 etapa: Uzatvorenie účtovných kníh t.j. účtovná uzávierka.

3 etapa: Zostavenie účtovných výkazov t.j. účtovná závierka.

Účtovná uzávierka predstavuje sústavu výstupných informácií z bežného účtovníctva. Na základe účtovnej závierky, Nezisková organizácia Barbora zostavuje Výkaz o majetku a záväzkoch a Výkaz o príjmoch a výdavkoch. Tieto výkazy tvoria účtovnú závierku v jednoduchom účtovníctve a sú súčasťou daňového priznania dani z príjmov.

4. VÝROK AUDITÓRA K ROČNEJ ÚČTOVNEJ ZÁVIERKE

Povinnosť vykonania auditu účtovnej závierky neziskovej organizácie upravuje Zákon č. 213/1997 Z. z. **Zákon o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby**

Audit účtovnej závierky Neziskovej organizácie Barbora nebol vykonaný a to vzhľadom na skutočnosť, že:

a) príjem verejných prostriedkov a podielov zaplatenej dane v účtovnom období, za ktoré je účtovná závierka zostavená, nepresiahol 200 000 eur,

b) všetky príjmy neziskovej organizácie v účtovnom období, za ktoré je účtovná závierka zostavená, nepresiahli 500 000 eur.

5. PREHĽAD O PEŇAŽNÝCH PRÍJMOCH A VÝDAVKOCH

	Príjmy (v EUR)	Výdavky (v EUR)	Zostatok k 31.12.2025
Celkom	151 061	140 735	10 326

Príjmy organizácie pozostávali predovšetkým z organizovania výstav, podujatí, pomocných prácach na projektoch iných organizácií a z dotácií. Výdaje pozostávali z mzdových nákladov, odvodov do poisťovní, ako aj z režijných nákladov. Prehľad príjmov a výdavkov za rok 2025 je uvedený v prílohe výročnej správy.

6. ZLOŽENIE ORGANIZÁCIE

Nezisková organizácia Barbora neprešla v roku 2025 žiadnou zmenou v zložení organizácie.

Správna rada:

Jiří Vitáloš – predseda správnej rady

Ing. Erik Sombathy – člen správnej rady

Jana Kohoutová – člen správnej rady

Riaditeľ:

Mgr. Andrea Heldová

Revízor:

Jitka Sombathy

Výročnú správu vypracoval:

Mgr. Andrea Heldová

jún 2026

Výročnú správu schválili:

Jiří Vitáloš – predseda správnej rady

.....
podpis

Ing. Erik Sombathy – člen správnej rady

.....
podpis

Jana Kohoutová – člen správnej rady

.....
podpis

Příjmy organizácie pozostávali predovšetkým z organizovania výstav, podujatí, pomocných prácach na projektoch iných organizácií a z dotácií. Výdaje pozostávali z mzdových nákladov, odvodov do poisťovní, ako aj z režijných nákladov. Prehľad príjmov a výdavkov za rok 2025 je uvedený v prílohe výročnej správy.

6. ZLOŽENIE ORGANIZÁCIE

Nezisková organizácia Barbora neprešla v roku 2025 žiadnou zmenou v zložení organizácie.

Správna rada:

Jiří Vitáloš – predseda správnej rady
Ing. Erik Sombathy – člen správnej rady
Jana Kohoutová – člen správnej rady

Riaditeľ:

Mgr. Andrea Heldová

Revízor:

Jitka Sombathy

Výročnú správu vypracoval:

Mgr. Andrea Heldová
jún 2026

Výročnú správu schválili:

Jiří Vitáloš – predseda správnej rady

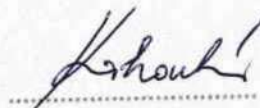
.....
podpis

Ing. Erik Sombathy – člen správnej rady

.....
podpis

Jana Kohoutová – člen správnej rady

.....
podpis

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE ORGANIZÁCIE

Nezisková organizácia Barbora vznikla dňa 28.01.2015 na základe rozhodnutia Okresného úradu v Bratislave podľa ustanovenia § 9 ods. 1 zákona č. 213/1997 Z . z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v platnom znení (ďalej len „Zákon“).

Názov organizácie: Nezisková organizácia Barbora

Sídlo: Kukučínova 617/5, 902 01 Pezinok, Slovenská republika

Registrový úrad: Okresný úrad Bratislava

Registračné číslo: OVVS-13655/455/2015-NO

IČO: 45 745 404

DIČ: 2120062175

Dátum vzniku: 28.01.2015

Zakladatelia (Fyzické osoby)

Andrea Heldová

Štatutárny orgán:

Mgr. Andrea Heldová – riaditeľ

Druh všeobecne prospešných služieb:

Nezisková organizácia poskytuje všeobecne prospešné služby v oblasti tvorby, rozvoja, ochrany, obnovy a prezentácie duchovných a kultúrnych hodnôt:

- organizovanie seminárov, školení, besied, stretnutí a osvetových podujatí so zameraním na ochranu prírodných a kultúrnych hodnôt, históriu baníctva a mineralógiu,
- služby organizovania kultúrnych, spoločenských podujatí, výstav, prezentácií, osvetových podujatí a stretnutí, a ďalšie služby v oblasti výskumu, vývoja, vedecko-technických služieb a informačných služieb so zameraním na informačné služby:
- analýzy, rozbor, spracovanie a realizácia projektov s cieľom získania finančných prostriedkov,
- poskytovanie informácií o uvedených aktivitách prostredníctvom internetu a drobných tlačovín so zameraním na tvorbu a ochranu životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva s cieľom prezentácie regionálneho rozvoja a zamestnanosti.

2. PREHĽAD ČINNOSTI ZA ROK 2025

Nezisková organizácia Barbora bola založená v zmysle zákona č. 213/1997 Z. z. s cieľom poskytovať všeobecne prospešné služby so zameraním na geoturizmus, ochranu prírody, záchranu kultúrneho dedičstva a organizáciu kultúrnych podujatí. Naším najväčším projektom zostáva manažment **Geoparku Malé Karpaty**, ktorý hrdo reprezentuje Sieť geoparkov SR.

Získanie štatútu v poradí 4. národného geoparku na Slovensku dalo našej práci od tohto momentu nový rozmer. V uplynulom roku sme sa preto aj naďalej intenzívne venovali podpore udržateľného cestovného ruchu, rozvoju environmentálnej výchovy pre verejnosť od najmladšie generácie predškolského veku, a celkovej propagácii tohto jedinečného územia.

Významný pilier našich aktivít tvorila aj aktívna účasť na vedeckom výskume a popularizácii jeho výsledkov. Podrobný prehľad našich konkrétnych aktivít a dosiahnutých výsledkov za uplynulé obdobie vám prinášame na nasledujúcich stranách tejto výročnej správy.

GEOPARK MALÉ KARPATY

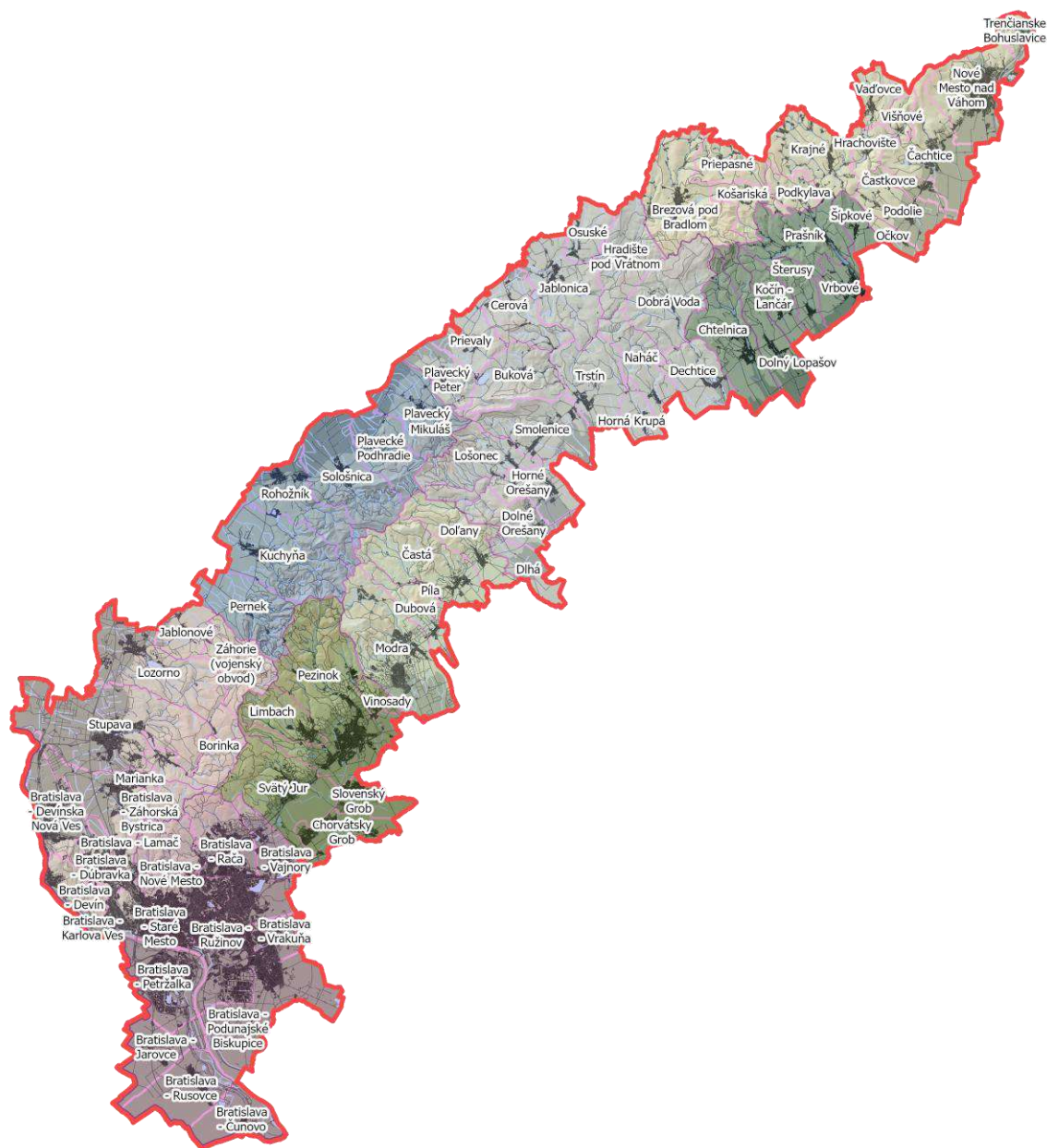
Geopark Malé Karpaty predstavuje fascinujúce prepojenie živej a neživej prírody, bohatej biodiverzity, kultúrneho dedičstva a predovšetkým výnimočných ľudí. Do Sieť geoparkov SR vstúpil ako jej najmladší člen. Jeho unikátnosť spočíva v tom, že ako jediný slovenský geopark vznikol od samotného začiatku z iniciatívy zdola a striktne podľa globálnych pravidiel UNESCO.

Koncept tohto územia rozvíjame s víziou moderného regiónu 21. storočia. Geopark funguje ako efektívny nástroj regionálneho rozvoja a udržateľného cestovného ruchu, ktorý prostredníctvom tvorby originálnych geoproductov chráni prírodné hodnoty a zároveň ponúka priestor na aktívny relax a vzdelávanie. Pod vedením Neziskovej organizácie Barbora staviame na princípe synergie a širokej spolupráce. Dôkazom toho je cenné Memorandum o spolupráci, ktoré sme spečatili s Prírodovedným múzeom SNM, Ústavom vied o Zemi SAV, Prírodovedeckou fakultou UK a Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra. Vďaka tomuto silnému vedeckému krytiu môžeme popularizovať exaktné poznatky a budovať environmentálne povedomie u laickej verejnosti i najmladšej generácie.

Z pohľadu geológie odкрývajú Malé Karpaty príbeh vyvíjajúci sa milióny rokov. Naše územie preto nie je len obyčajným bodom na mape – je to živý priestor plný lomov, tajuplného podzemia, vyhlíadok a lesov, ktoré návštevníkom odhaľujú skutočné prírodné fenomény.

„Jedinečnosť Geoparku Malé Karpaty nespočíva iba v jeho prírodných krásach, ale aj v ľudskom potenciáli a energii komunity, ktorá v ňom žije a tvorí.“

Územie Geoparku Malé Karpaty

Geopark Malé Karpaty sa rozkladá na ploche 1 719 km² a zahŕňa celkovo 77 katastrálnych území v troch krajoch. Pozostáva z týchto geomontánnych oblastí: Bratislava, Sandberg-Pajštún, Pezinok, Modra, Pernek, Trstín, Čhtelnica a Brezová pod Bradlom – Nové Mesto nad Váhom. Celé územie geoparku znázorňuje priložená mapa, ktorá bola aktualizovaná v roku 2022 a zostáva plne v platnosti.

Propagácia územia GMK, jeho fenoménov a vied o Zemi

Propagácia územia GMK, jeho fenoménov a vied o Zemi

V rámci dlhodobej propagácie územia a popularizácie vied o Zemi i vedeckých prístupov naďalej aktívne pracujeme s úspešnou vzdelávacou brožúrou, ktorú sme vydali v predchádzajúcom roku v spolupráci so Slovenskou agentúrou životného prostredia (SAŽP). Táto publikácia je zameraná na praktické možnosti zberu, spracovania a odborného určovania skamenelín. Vďaka pretrvávajúcej distribúcii a dopytu slúži ako skvelý nástroj našej osvety aj v súčasnosti.

Celkový obraz o našej činnosti dopĺňa prezentácia Geoparku Malé Karpaty na odbornej úrovni, konkrétne na rôznych konferenciách, podujatiach a workshopoch.

Tie boli venované nielen rozvoju cestovného ruchu, ale aj oblasti neformálneho vzdelávania, ochrany a tvorby životného prostredia, jeho skúmania a podrobnejšie sa im venujeme v samostatných kapitolách.

V rámci prezentácie nášho územia využívame rôzne vzdelávacie brožúry, ktoré sú pevnou súčasťou na akciách, ktorých sa zúčastňujeme alebo ktoré organizujeme.

Naše smerovanie najlepšie vystihuje ústredné **motto**, ktoré zostáva pevnou súčasťou našej identity: **„Objavujme spolu krásne miesto pre dobrých ľudí – Geopark Malé Karpaty.“**

Krajinu totiž každý z nás vníma inak a pozerá sa na ňu vlastnými očami. Skutočným geoparkom sa však stane až vtedy, keď ju objavíme v jej celistvosti – nielen ako jednotlivé stromy, živočíchy, skaly, hrady či pohár dobrého vína z malebných viníc nášho územia, ale ako jeden prepojený a živý organizmus.

Detailná pasportizácia lokalít GMK

V rámci plnenia úloh v spolupráci so **Slovenskou agentúrou životného prostredia (SAŽP)** prebieha pasportizácia unikátnych javov a lokalít GMK systematicky po jednotlivých geomontánnych oblastiach, ktoré boli definované pri našom vstupe do Sieťe geoparkov SR. Po mimoriadne intenzívnom období, kedy sa nám podarilo detailne zamerať pomocou GPS,

popísať a vyfotografovať 120 lokalít v Geomontánnnej oblasti Chtelnica a následne viac ako 150 lokalít v Geomontánnnej oblasti Trstín, sme sa v roku 2025 sústredili na interné spracovanie týchto údajov.

Hlavnou agendou bolo vyhodnocovanie získaných dát, ich čistenie a príprava pre mapové podklady, ktoré slúžia na komplexnú prezentáciu územia geoparku.

Tieto rozsiahle databázy zároveň tvoria dôležitý pilier pre plánovanie udržateľného rozvoja a manažmentu celého územia do budúcnosti.

Zostávajúce geomontánne oblasti budú predmetom dopracovania v nasledujúcich obdobiach.

Týždeň európskych geoparkov

Partnerstvá a účasť na Dni bridlice v Marianke

V rámci Týždňa európskych geoparkov sme v uplynulom roku nadviazali na tradičnú spoluprácu a zúčastnili sa tretieho ročníka podujatia *Deň bridlice v Marianke*, ktoré sa konalo v máji.

Toto podujatie, organizované Spolkom Permon Marianka a Obcou Marianka, je dôležitým nástrojom pre popularizáciu montánneho dedičstva a banských tradícií v našom regióne.

Našu organizáciu a Geopark Malé Karpaty na podujatí osobne reprezentoval predseda správnej rady Jirko Vitáloš. Naša účasť bola zameraná predovšetkým na expertnú úroveň, prehĺbovanie strategických partnerstiev a podporu cezhraničnej spolupráce s prítomným českým Národným geoparkom Krajina břídlice.

Súčasťou odborného a remeselného programu bola aj prezentácia tradičných zručností, akou je súťaž v kladení bridlicovej strechy či strihaní bridlice.

Osobná prítomnosť vedenia našej neziskovej organizácie na takýchto podujatiach potvrdzuje náš pretrvávajúci záujem o rozvoj vzťahov s regionálnymi spolkami a spoločné zakladanie budúcich aktivít v oblasti geoturizmu.

MEDZINÁRODNÉ PROJEKTY A PARTNERSTVÁ

Rok 2025 potvrdil kontinuitu a dôležitosť medzinárodných partnerstiev, ktoré sme odštartovali v predchádzajúcom období. Naša organizácia pokračovala v rozvoji dvoch kľúčových iniciatív – cezhraničného projektu v programe Interreg SK/AT (CoDeMoRe) v pozícii projektového partnera a európskeho projektu ARAGORN z programu Horizon, kde pôsobíme ako strategickí partneri.

PROJEKT CoDe MoRe v programe INTERREG SK-AT

Common Development of the Model Regions Geopark Malé Karpaty, Biosphärenpark Wienerwald, Naturpark Rosalia-Kogelberg

Rok 2025 znamenal pre našu organizáciu pokračovanie v realizácii strategického cezhraničného projektu CoDeMoRe („Spoločný rozvoj v modelových regiónoch“). Tento projekt, spolufinancovaný z programu Európskej únie **INTERREG SK-AT (programové obdobie 2021 – 2027)** predstavuje pre Neziskovú organizáciu Barbora zásadnú iniciatívu veľkého rozsahu, v ktorej pevne držíme pozíciu projektového partnera za slovenskú stranu.

Celé **partnerstvo** spája tri jedinečné európske modelové regióny. Hlavným vedúcim partnerom celého projektu je za slovenskú stranu **mesto Pezinok**. Za náš región do spolupráce vstupuje **Geopark Malé Karpaty** (pod manažmentom NO Barbora) a rakúsku stranu zastupujú dvaja renomovaní projektoví partneri: **Biosférická rezervácia Viedenský les** (*Biosphärenpark Wienerwald* za Viedeň a Dolné Rakúsko) a **Prírodný park Rosalia-Kogelberg** (*Naturpark Rosalia-Kogelberg* za Burgenland).

Hlavným poslaním projektu je vybudovať dlhodobu životaschopnú a udržateľnú cezhraničnú kooperáciu medzi týmito chránenými územiaми. Projekt reaguje na pretrvávajúce klimatické zmeny a urbanistický tlak v pohraničí, pričom sa zameriava na lepšie zosieťovanie a zachovanie oblastí s vysokou biodiverzitou a cennou zelenou infraštruktúrou. Kľúčovou víziou celej iniciatívy je cezhraničná výmena cenných expertíz a budovanie environmentálneho povedomia verejnosti v duchu motta „ochrana vzdelávaním“. Projekt tak priamo napĺňa

špecifický európsky cieľ zameraný na posilnenie ochrany prírody, biodiverzity a znižovanie znečistenia v mestských i vidieckych oblastiach.

Konkrétne aktivity, výstupy a mílniky, ktoré sme v rámci tohto projektu úspešne zrealizovali počas roka 2025, detailne rozoberáme v nasledujúcej časti.

Prehľad aktivít a dôležitých účasí NO Barbora realizovaných v rámci projektu v roku 2025:

Hlavné úspechy a realizované aktivity

Prvá polovica roka priniesla pre Geopark Malé Karpaty dynamický rozvoj v niekoľkých oblastiach:

- Vzdelávanie a rozvoj turizmu: Úspešne sme ukončili certifikovaný kurz pre sprievodcov a pre verejnosť sme zorganizovali lektorskú akciu „*Stopárov sprievodca Pezinkom*“.
- Expertná sieťová exkurzia: V spolupráci s mestom Pezinok sme absolvovali odbornú cestu do Biosférickej rezervácie Viedenský les a do Prírodného parku Rosalia - Kogelberg, určenú pre expertov, partnerov a kľúčových aktérov projektu.
- Dni biodiverzity v Rakúsku: Naši zamestnanci aktívne participovali na tomto medzinárodnom podujatí, kde sa zapojili do odborných diskusií a pripravili prezentácie pre širokú verejnosť.
- Koncepčná činnosť a stratégie: Pokročili sme v tvorbe Spoločnej stratégie riadenia modelových regiónov, Manuálu pre interpretáciu krajiny a odštartovali sme prípravu a nákup nových vzdelávacích sád a pracovných listov.

Všetky tieto aktivity smerovali k posilneniu cezhraničnej synergie a efektívnemu prenosu cenného know-how medzi slovenskými a rakúskymi partnermi. V nasledujúcich riadkoch ich si detailnejšie rozoberieme.

Network excursion

Biosférický park Viedenský les

V apríli sa projektoví zamestnanci a ich experti zúčastnili odbornej sieťovej exkurzie do rakúskeho Biosférického parku Viedenský les (BPWW). Po úvodnom predstavení fungovania BPWW pri vyhliadkovej veži Cobenzl sme navštívili komunitné centrum *Dorfplatz STAW* v mestečku St. Andra-Wördern, ktoré slúži ako inšpiratívny príklad podpory regionálneho rozvoja a lokálnych remesiel. V rámci programu sme si s partnerskými organizáciami prakticky otestovali inovatívnu vzdelávaciu hru zameranú na ochranu krajiny a absolvovali sme terénny výskum v jadrovej zóne *Troppberg*. Pod vedením odborníčky z Rakúskych spolkových lesov sme tu analyzovali bezzásahové zóny a porovnávali prirodzený samovývoj prírody s hospodárskym lesom. Exkurziu sme zavřili návštevou historického vinohradníckeho mesta Gumpoldkirchen, kde sme sa zamerali na manažment chránených suchomilných lúk a udržateľný turizmus. Celá akcia nám priniesla cenné know-how i inšpiráciu pre trvalo udržateľný manažment nášho vlastného územia.

Prírodný park Rosalia – Kogelberg

V septembri sa projektoví zamestnanci a ich experti zúčastnili druhej a teda poslednej plánovej odbornej sieťovej exkurzie, tentoraz do rakúskeho Prírodného parku Rosalia - Kogelberg. Po úvodnom predstavení histórie územia na hrade Forchtenstein a oboznámení sa s manažmentom tohto prírodného parku sme navštívili lokálny ovocný sad a oblasť s cennou mozaikou biotopov pod vedením skúsenej lektorky neformálneho vzdelávania. V rámci programu sme absolvovali aj prechádzku po náučnom chodníku *Wald Visionen* v obci Bad Sauerbrunn, kde nám sprievodca predviedol praktické ukážky z metodiky rakúskej lesnej pedagogiky. Exkurziu sme úspešne zavŕšili v obci Sigles tematickou trasou zameranou na prepojenie lesa a kultúry, po ktorej nasledovala diskusia s predstaviteľmi obce o spolupráci samosprávy pri rozvoji parku a územia. Táto druhá cezhraničná cesta nám opäť priniesla dôležité podnety pre interpretáciu prírodného bohatstva a ochranu nielen biodiverzity, ale i životného prostredia vo svojom celku.

Best practice exkurzion

Medzinárodná odborná exkurzia „Best Practice“ do Luxemburska

V októbri sa projektoví zamestnanci a ich experti zúčastnili medzinárodnej „Best Practice“ exkurzie do UNESCO biosférickej rezervácie Minett v Luxembursku, pričom na presun z Viedne využili ekologickú vlakovú dopravu. V rámci programu v meste Esch-Belval sme absolvovali odbornú prezentáciu o transformácii bývalého industriálneho areálu oceliarní na moderné udržateľné mesto zamerané na vzdelávanie. Navštívili sme vzdelávacie centrum Ellegronn, kde prebehlo oficiálne privítanie luxemburskými štátnymi a UNESCO predstaviteľmi, spojené s prehliadkou baníckeho skanzenu a výstavy o celoplanetárnych zmenách. V regióne Lasauvage a Fond-de-Gras sme preskúmali podzemné banské expozície, renovované objekty montanistickej histórie a sieť lokálnych ubytovaní „*kabaischer*“ pozdĺž turistických trás. Počas terénnej exkurzie v jadrovej zóne sme analyzovali prirodzenú sukcesiu prírody na miestach bývalej povrchovej ťažby rúd. Súčasťou cesty bolo aj expertné stretnutie, na ktorom sme spoločne s partnermi odprezentovali svoje územia a ciele projektu CoDeMoRe. Táto cesta nám poskytla neoceniteľné príklady „najlepších postupov“ nielen pre obnovu postindustriálnej krajiny a rozvoj geoturizmu, ale i o tom ako majú a môžu medzi sebou fungovať rôzne záujmové, štátne i mimoštátne inštitúcie ak majú jeden spoločný cieľ.

Dni biodiverzity

V júni sa zástupcovia a odborníci Neziskovej organizácie Barбора zúčastnili jubilejného 20. ročníka medzinárodného podujatia Dni biodiverzity v rakúskom Badene, ktoré organizoval partnerský Biosférický park Viedenský les (BPWW). Prvý deň podujatia bol venovaný expertnej rovine a systematickému terénnemu prieskumu lokality.

Naši zástupcovia a prizvané slovenské expertky na botaniku a stavovce, ktoré zároveň pôsobia ako lektorky geoparku, sa aktívne zapojili do zberu dát, monitoringu fauny a flóry, nočného pozorovania netopierov a následného digitálneho evidovania nálezov v systéme iNaturalist. Tento expertný program slúžil ako významná inšpirácia pre prepájanie rôznych vedeckých disciplín v praxi. Druhý deň akcie, situovaný do historického parku Kurpark, patril širokej verejnosti. Náš projektový tím zabezpečil prevádzku prezentačného stánku Geoparku Malé Karpaty. Verejnosti a deťom sme predstavili nielen prírodné hodnoty nášho územia, ale aj ciele cezhraničného projektu CoDeMoRe. Zároveň sme mali pripravené edukačné pracovné listy pre detských účastníkov a osôb, ktoré sa pohybujú v oblastiach neformálneho vzdelávania.

Dni geodiverzity

Na prelome septembra a októbra zorganizovala naša nezisková organizácia multižánrový program pri príležitosti Medzinárodných Dní geodiverzity. Bohaté aktivity prepojili tri kľúčové oblasti:

- **Ekovýchova pre školy:** Pre vybraných žiakov materských a základných škôl v BSK a TTSK sme pripravili sériu prednášok, terénnych exkurzií a hravých aktivít. Školské skupiny navštívili aj expozíciu *Príbeh hornín a skamenelín* v Prašníku, kde bolo učenie spojené s praktickými terénnymi ukázkami.
- **Odborný program a synergie:** Pre expertov a partnerov sme v Pezinskom kultúrnom centre usporiadali prednáškové dopoludnie zamerané na modelové územia kde sme odprezentovali aj vzdelávací program *Kameň Pezinka*. Súčasťou bolo sadenie stromov partnerstva a spoločný terénny výskum s rakúskymi expertmi z Viedenského lesa, ktorí v okolí Pereckého domu monitorovali biodiverzitu a predviedli ukážky nočného odlovu hmyzu.
- **Víkend pre širokú verejnosť:** Program odštartoval piatkovou zážitkovou nočnou exkurziou so sokoliarimi a poľovníkom, teda so skúsenými ľuďmi, ktorí nás naučili o správaní nočnej zvery, ktorú sme aj pomocou techniky mohli pozorovať. Hlavná časť akcie prebehla v sobotu v Prírodnom a banskom skanzene Budúcnosť v Pezinku, kde boli umiestnené prezentačné stánky projektových partnerov a spriaznených organizácií. Rodiny s deťmi si vyskúšali nové edukačné sady, komentované vstupy do štôlne Budúcnosť či novú náučnú hru o geodiverzite. Súbežne prebiehali tematické pešie exkurzie od Pinelovej nemocnice a geologické hľadanie skamenelín v Prašníku.

Vyškolenie lektorov – sprievodcov v cestovnom ruchu

V roku 2024 sme odštartovali realizáciu dôležitého akreditovaného kurzu, ktorého cieľom bolo systematické vzdelávanie nových sprievodcov pre naše územie. Tento vzdelávací program, rozdelený na teoretickú časť a praktickú výučbu priamo v teréne, bol v prvom polroku 2025 úspešne ukončený. Nezisková organizácia Barbora mala v tomto cykle zapojenú vlastnú skupinu účastníkov, ktorí úspešne zvládli záverečné skúšky. Absolventi získali cenné odborné vedomosti a certifikáty, ktoré budú aktívne využívať priamo v praxi pri rozvoji geoturizmu a budú súčasťou komunity GMK.

Vzdelávacie aktivity pre verejnosť

- **Stopárov sprievodca Pezinkom:** Pre rodiny s deťmi sme zorganizovali zážitkovú aktivitu zameranú na spoznávanie miestnej fauny. Pod vedením lektorky sa účastníci priamo v prírode učili hravou formou identifikovať odtlačky stôp, ležoviská či ohryzy zveri v Malých Karpatoch. Edukačná trasa bola úspešne završená v areáli Prírodného a banského skanzenu Budúcnosť.
- **Za tajomstvami Čachtického krasu:** V novembri sme verejnosti priblížili geologické hodnoty najväčšej krasovej planiny v Malých Karpatoch. Podujatie pod vedením našej lektorky ideálne spojilo ľahkú turistiku s výkladom o povrchových a podzemných krasových fenoménoch.

Spoločná stratégia riadenia modelových regiónov

Spoločná stratégia riadenia modelových regiónov bude založená na individuálnych stratégiách týchto troch regiónov. V priebehu roka sa aktivity v tejto oblasti úspešne posunuli od rozsiahlych analytických prác až k postupnej finalizácii Rozvojovej stratégie Geoparku Malé Karpaty. V úvodných fázach sme detailne analyzovali inovatívne prístupy, modely finančnej stability úspešných európskych geoparkov siete UNESCO, ich spôsobu fungovania, marketingu ale aj využívania lokálnych/regionálnych geoproductov.

Tieto medzinárodné skúsenosti sme prepojili s analýzou cestovného ruchu v Malých Karpatoch, doterajším fungovaním Geoparku Malé Karpaty, zhodnotením regionálnych rozvojových plánov a mapovaním potenciálnych partnerov z radov samospráv, miestnych akčných skupín, neziskových organizácií a občianskych združení so súvisiacim zameraním. Analýza dostupných informácií a dokumentov bola doplnená o riadené rozhovory s partnermi projektu (z Biosférickej rezervácie Viedenský les a Prírodného parku Rosalia-Kogelberg) ale o najmä aj o štruktúrované rozhovory v rámci regiónu so zástupcami miestnych samospráv, nezávislými odborníkmi a reprezentantmi OZ s podobným zameraním.

Na základe vykonanej analýzy sa formulovala návrhová časť dokumentu – čiže vlastná rozvojová stratégia. V tomto dokumente – **Stratégia rozvoja Geoparku Malé Karpaty do roku 2035** sa v návrhovej časti definuje dlhodobá vízia geoparku a ako aj štyri kľúčové strategické ciele:

1. **Dosiahnutie kvalitatívnej úrovne**, ktorá je porovnateľná s parametrami pre členstvo v globálnej sieti geoparkov UNESCO.
2. **Inštitucionalizácia a formalizovanie** dlhodobých partnerstiev s kľúčovými aktérmi v regióne.
3. **Komplexné dobudovanie** infraštruktúry geoparku.
4. **Rozšírenie ponuky** pre návštevníkov a miestnych obyvateľov s cieľom postupného zvyšovania návštevnosti územia aj s využitím efektívneho marketingového pôsobenia.

Záverečná finalizácia a precizovanie Stratégie geoparku Malé Karpaty bude v nasledovnom období prebiehať súčasne s tvorbou Spoločnej stratégie spolupráce (troch) modelových regiónov, ktoré sú zapojené do tohto projektu.

Manuál pre interpretáciu krajiny

V priebehu roka 2025 prebiehali intenzívne spoločné prípravné práce na vytvorení tohto dokumentu, pričom komunikácia sa sústredila na úroveň projektových partnerov. Na kľúčovom cezhraničnom stretnutí v Eisenstadte sme s rakúskymi kolegami pevne stanovili finálnu štruktúru *Manuálu pre interpretáciu krajiny*, ako aj jeho metodický a štylistický prístup. V rámci obsahu sme úspešne identifikovali spoločné prírodné fenomény našich modelových území a dohodli sa na spoločnej tvorbe mapových podkladov.

Veľkým prínosom boli aj terénne konzultácie s expertmi z Biosférického parku Viedenský les (BPWW). Manažment BPWW predstavil možnosti správy a údržby online podstránky prepojenú na výstupy *Manuálu pre interpretáciu krajiny* počas celej doby udržateľnosti projektu.

V druhej polovici roka sa práce, s ohľadom na vysoké vyťaženie pri iných projektových aktivitách, zamerali najmä na detailné ladenie lokalít a prepájanie hlavných tém publikácie s kľúčovými bodmi v našom regióne. Konkrétne išlo o prepojenie na interpretačné miesta mesta Pezinok; Mestské informačné centrum a Perecký dom.

Výsledný dokument tak bude slúžiť ako ucelená a praktická pomôcka pre sprievodcov Geoparku Malé Karpaty, ale i iných pracovníkov EVVO v regióne. Výsledkom bude efektívne prepojenie medzinárodného know-how priamo s lokálnou infraštruktúrou Geoparku Malé Karpaty.

Ostatné aktivity súvisiace s projektom

V rámci prezentácie územia sme zabezpečili tlač nemeckých mutácií edukačných pracovných listov a výrobu nových dvojjazyčných prezentačných roll-upov, ktoré sme premiérovu využili na medzinárodných Dňoch biodiverzity v rakúskom Badene. Vzdelávacie listy boli tematicky zamerané na stavbu Zeme, magmatickú činnosť a horninový cyklus, pričom pre prítomných slovenských návštevníkov boli k dispozícii aj v našom rodnom jazyku. Tieto moderné didaktické materiály zožali mimoriadny úspech nielen u detí, ale aj u prítomných pedagógov a odborníkov, ktorí ich s nadšením prebrali pre potreby ďalšej výučby na svojich školách.

V nasledujúcom roku 2026 náš čaká finalizácia projektu, dokončenie jednotlivých aktivít, naplnením cieľov, splnených merateľných ukazovateľov a následne roky jeho udržateľnosti.

Medzinárodný projekt ARAGORN (HORIZON EUROPE)

O projekte a zapojení našej organizácie

Aj v tomto roku naša organizácia úspešne pokračovala v plnení úloh strategického partnera v prestížnom európskom projekte **ARAGORN** (*Achieving Remediation And Governing Restoration of Contaminated Soils Now*). Tento projekt je financovaný z programu Európskej únie *Horizon Europe*, koordinuje ho

Univerzita v Kodani a participuje na ňom celkovo 17 partnerov z 12 krajín. Jeho hlavným poslaním je vytvoriť komplexný systém na opravu, sanáciu a obnovu znečistených pôd po celej Európe, v súlade s európskou stratégiou na ochranu pôdy (*EU Soil Strategy*).

Projekt zahŕňa 9 modelových lokalít v rámci EÚ s rôznymi typmi znečistenia (ropa, uhoľné látky či kovy). Keďže Nezisková organizácia Barbora vlastní a spravuje **Prírodný a banský skanzen Budúcnosť v Pezinku**, toto územie slúži ako kľúčová slovenská modelová lokalita. Celá táto historická oblasť, kde sa v minulosti ťažilo najmä zlato a antimón, vykazuje environmentálnu záťaž v podobe zvýšeného obsahu arzénu a antimónu v pôde.

Naším cieľom v projekte je preto v úzkej spolupráci s Katedrou geochemie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (PriF UK) nájsť vhodné, dostupné a neinvazívne metódy na zlepšenie zdravia tejto pôdy.

Kľúčové aktivity a dosiahnuté výsledky v roku 2025

Počas uplynulého roka sa v našom areáli a vo vedeckých laboratóriách úspešne zrealizovali nasledujúce etapy :

- **Odborný workshop a sieťovanie (Apríl):** V rámci vedeckej konferencie *Geochemia 2025* sa uskutočnil prvý špecializovaný ARAGORN workshop. Stretnutie úspešne prepojilo akademických výskumníkov, remediačné firmy, štátne inštitúcie, samosprávu a neziskový sektor s cieľom zdieľať dáta a hľadať riešenia pre zmysluplné a bezpečné turistické využitie lokality.
- **Intenzívny terénny výskum a odbery vzoriek:** V okolí štôlne Budúcnosť prebiehala vedecká činnosť zameraná na zistenie vplyvu starých banských záťaží na faunu a flóru. Výskumníci odobrali vzorky pôdy a v spolupráci s Katedrou fyziológie rastlín vysadili

dreviny (vrby a topole) na experimentálne plochy. Cieľom je sledovať vplyv znečistenia pôdy arzénom a antimónom na tieto dreviny a súčasne schopnosť imobilizačných činidiel znížiť biodostupnosť

týchto prvkov. Unikátnou súčasťou bol zber pôdnej bioty – najmä dážďoviek, ktoré slúžia ako bioindikátory. V laboratóriách sa následne začala analyzovať miera bioakumulácie rizikových prvkov (arzénu a antimónu) v ich telách.

- **Verejná prednáška a diskusia (Júl):** Koncom júla sme spoločne s PriF UK a mestom Pezinok usporiadali priamo pri štôlni Budúcnosť osvetové podujatie pre verejnosť. Stretnutie prinieslo otvorené odborné pohľady na dopady historickej ťažby a oboznámilo obyvateľov s prebiehajúcimi aktivitami a priebežnými výsledkami projektu.
- **Nová edukačná infraštruktúra pre návštevníkov:** Výstupy projektu sme pretavili aj do priamej edukácie turistov. Pri štôlni Budúcnosť bola nainštalovaná nová informačná tabuľa. Panel zrozumiteľne vysvetľuje vplyv banskej činnosti na okolie vrátane dôležitých upozornení (napr. prečo v tejto špecifickej oblasti nie je bezpečné

zbierať lesné plody, huby či medvedí cesnak). Tabuľa obsahuje aj interaktívny QR kód, ktorý návštevníkov presmeruje na vzdelávací online kvíz o ochrane pôdy.

Naša účasť v projekte ARAGORN potvrdzuje, že Geopark Malé Karpaty **aktívne spája modernú európsku vedu s ochranou životného prostredia, aby sme našu krajinu bezpečne uchovali pre ďalšie generácie.**

Veríme, že tento zmysluplný projekt sa bude naďalej rozvíjať, prinášať relevantné výsledky a efektívne riešenie a bude v záujme celej spoločnosti aj naďalej sa venovať tejto problematike.

Nadviazanie na úspešné projekty a spolupráce

Rok 2025 potvrdil, že otvorená spolupráca a aktívna prítomnosť v regióne sú kľúčom k úspešnej propagácii nášho územia. Počas celého uplynulého obdobia sme rozvíjali vzťahy s miestnymi samosprávami, krajskými inštitúciami a partnerskými organizáciami, s ktorými zdieľame spoločné ciele v oblasti ochrany prírody, environmentálneho vzdelávania a rozvoja turizmu. Nezisková organizácia Barbora a Geopark Malé Karpaty sa stali pevnou súčasťou odborných aj komunitných podujatí – od expertných konferencií a strategických rokovaní cez tematické výstavy a workshopy, obľúbené komentované vychádzky pre verejnosť až po neformálne vzdelávanie od najmladšej generácie.

Zo širokého spektra našich tohtoročných aktivít, synergií a spoločných projektov prinášame výber tých najvýznamnejších.

Pravidelné tematické návštevy skanzenu Budúcnosť

V jarných a jesenných mesiacoch roku 2025 sme úspešne nadviazali na spoluprácu s Bratislavským samosprávnym krajom (BSK), ktorú sme odštartovali v predchádzajúcom roku. Vďaka tejto kontinuite pokračovala séria populárnych organizovaných návštev Prírodného a banského skanzenu Budúcnosť nad Pezinkom. Každý výlet sa začínal sprievodnou prechádzkou spojenou s pútavým výkladom o flóre, faune a bohatej baníckej histórii Malých Karpát. Hlavným lákadlom pre malé aj veľké nadšencov prírody zostala zážitková návšteva samotnej štôlne Budúcnosť.

Náš odborný lektor priblížil návštevníkom minulosť Zeme a náročnú prácu baníkov zrozumiteľnou formou, vďaka čomu podujatie originálne prepája zážitkový turizmus s neformálnym vzdelávaním. Tieto aktivity navyše pomáhajú udržiavať banské tradície ako kľúčovú súčasť lokálnej identity Pezinka a jeho blízkeho okolia.

Tipy na výlet

Právo zablúdiť

TIP NA VÝLET

Najkrajšie zážitky a miesta nájdeme, keď zablúdime. V Malých Karpatoch je síce prakticky nemožné zablúdiť, ale môžeme sa o to posnažiť. Bude to však náročnejšie ako chodiť po vyznačených trasách. Čo k tomu budeme potrebovať? Najdôležitejším predpokladom na zablúdenie je neplánovať si trasu. Jediné, čo potrebujeme, je chuť spoznávať a určiť si miesta, ktoré chceme vidieť a určite aj to, čo chceme vidieť cestou. Ostatné už nechajme na náhodu a na čaro miest, cez ktoré budeme prechádzať.

Záleží, čo chceme nájsť a objaviť. Niekde to bude hrad, niekde vrchol... Môžeme skúsiť niečo nové. Môžeme ísť za horninami, minerálmi, fosíliami, stromami, vyhlídkami, pozorovať vtáky a inú faunu, objavovať pestrú flóru Malých Karpát.

Na takýto výlet si ale budeme musieť urobiť malú prípravu. Použijeme knihy o prírode, histórii alebo poslednú možnosť – internet. Získané informácie nám určia začiatok a koniec cesty, ktorá nám bude cieľom. Počas blúdenia zrazu objavíme napríklad studničku, pramene potokov, odkrytie hornín, staré monumentálne stromy, lúky plné kvetov, lietajúcich motýľov a iného hmyzu. Možno sa stane aj to, že nás blúdenie neprivedie do cieľa. Ale to nevadí.

Pozorovanie fauny nás naučí v tichosti vnímať prostredie a čakať, kedy uvidíme daniele, divé prasatá alebo líku. A ak sa nedočkáme, nič sa nestane. Lebo chvíľu sme venovali tichému vnímaniu kúzu okolia. Pri blúdení nám pomôže aj geologické kladivo. Hlavne, aby sme si mohli zobrať kúsok žuly, vápenca, amfibolu alebo pararuly. Ale aj kryštál kremeňa, granát, achát alebo andaluzit. Nájdeme aj fosílie v opustených vinohradoch, starých lomoch alebo len tak v lese.

Huby nás pozývajú blúdiť v každom ročnom období. Na jar nájdeme smrže, začiatkom leta modráky a jeseň je obdobie hřibov a podšŕoviek. Začiatok zimy nás obdaruje hľivami a peniazovkami. Na lúčkach čaká na nás množstvo liečivých bylín, v tichosti môžeme pozorovať lietajúci hmyz, v blízkych korunách žlu, ďatľa a vysoko v oblakoch sokola.

Skúsime blúdiť aj po starých cestách. Tie viedli našich predkov po mnoho storočí za svojím cieľom a dnes ostali nemými svedkami čulého cestovného ruchu v Malých Karpatoch. Jazdili ťadiaľ stredovekí kupci, vojaci, pútnici, dobrodruhovia aj zbojníci.

Na blúdenie je potrebný čas. Možno sa nám stane, že neprídeme do cieľa, ale to nebude vadíť. Skúsime nabudúce.

Územie Geoparku Malé Karpaty má viac ako 1 700 kilometrov štvorcových a veľký priestor na zablúdenie. Nabudúce vám prinesieme tip na takéto zablúdenie, ale neváhajte a skúste blúdiť sami.

Text a foto: Jirko Vitáloš

Pri blúdení vás odmenia krásne výhľady

V priebehu roka 2025 sme niekoľkokrát prispeli do mestského časopisu Pezinčan s cieľom dať obyvateľom inšpiráciu na zaujímavé lokálne výlety. Naše články, na ktorých pracoval Jirko Vitáloš, predstavili čitateľom vybrané, menej známe miesta z našej minulosti aj súčasnosti. Išlo o príležitostné odporúčania na príjemne strávený víkend v bezprostrednom okolí Pezinka, ktoré mali za cieľ pripomenúť krásy Malých Karpát a motivovať ľudí k pohybu v prírode.

Účasť na veľtrhu ITF SlovakiaTour 2025

Geopark Malé Karpaty úspešne prezentoval svoje prírodné dedičstvo na medzinárodnom veľtrhu cestovného ruchu ITF SlovakiaTour 2025 v bratislavskej Inchebe. Ako integrálna súčasť Bratislavského samosprávneho kraja sme sa stali súčasťou spoločnej expozície Bratislava Region Tourism v hale B1, kde sme reprezentovali destináciu Malokarpatsko. Návštevníkom veľtrhu sme ponúkli interaktívnu prezentáciu živej a neživej prírody, čím sme priblížili unikátne geologické a ekologické hodnoty nášho územia. Táto spoločná prezentácia s partnermi z oblasti vinárstva a ubytovacích služieb efektívne posilnila povedomie o geoparku a jeho význame pre udržateľný turizmus v regióne.

Festival športu a kultúry

V roku 2025 sme opäť nadviazali na našu úspešnú účasť na Festivale športu a kultúry, ktorý sa konal v júni v priestoroch Zámockého parku v Pezinku. Toto podujatie spája desiatky lokálnych

klubov, združení a záujmových skupín, ktoré spoločne tvoria spoločenský život v meste. Pre našu organizáciu bol festival ideálnou platformou na komplexnú propagáciu územia Geoparku Malé Karpaty a predstavenie celoročných aktivít Neziskovej organizácie Barbora. Obrovský záujem a pozitívna odozva zo strany návštevníkov v našom stánku nás opäť utvrdili v tom, že témy neživej prírody, banskej histórie a popularizácia geovied dokážu verejnosť nesmierne zaujať a inšpirovať.

Výstava ECCE PERMONICUS – Tajný život permoníkov

V roku 2025 sme v úzkej spolupráci s Mestským múzeom v Pezinku pripravili pre verejnosť výnimočnú interaktívnu výstavu venovanú banským povestiam a tajnému životu

permoníkov. Cieľom expozície bolo priblížiť banskú históriu a folklór Malých Karpát hravou a zážitkovou formou. Návštevníci mali možnosť objavovať príbehy o tom, kde a ako sa ľudia v minulosti stretávali s týmito mýtickými bytosťami. Výstava vynikala množstvom originálnych interaktívnych prvkov, medzi ktoré patril napríklad populárny „permonický telefón“, nadrozmerná spoločenská hra *Permoník, nehnevaj sa* či tematický vedomostný kvíz. Úspešní riešitelia kvízu sa mohli zapojiť do žrebovania o atraktívnu hlavnú cenu – komentovanú prehliadku a dobrodružnú cestu priamo do našej štôlne Budúcnosť v Pezinku. Výstava sa stretla s veľkým záujmom rodín s deťmi a významne prispela k popularizácii lokálneho montánneho dedičstva. Výstava hravou a interaktívnou formou približovala návštevníkom všetkých vekových kategórií tajomný svet legendárnych permoníkov – ochrancov a strážcov baníkov. Deti i dospelí sa zoznámili s ich zvykmi a prostredím, v ktorom podľa povestí žijú.

Tajomný les v Dubovej

V roku 2025 sme úspešne pokračovali v rozvíjaní osvedčených partnerstiev a opäť sme sa aktívne zapojili do organizácie obľúbeného komunitného podujatia *Tajomný les* v obci Dubová, ktorá patrí do významných lokalít GMK. Táto akcia pre rodiny s deťmi každoročne

kombinuje rozprávkovú atmosféru s neformálnym vzdelávaním priamo v prírodnom prostredí v okolí lokality Fugelka.

Naša organizácia zastrešila jedno z kľúčových tematických stanovišť, kde sme pre malých návštevníkov pripravili úplne novú, vysoko atraktívnu zážitkovú aktivitu s názvom „Zem, zaži trasenie!“. Išlo o interaktívnu simuláciu zemetrasenia na špeciálnej plošine, kde si deti museli hravou formou udržať rovnováhu a zároveň pochopiť dynamické procesy našej planéty.

Podujatie opäť ukázalo skvelú synergiu medzi miestnou samosprávou, zanietеныmi dobrovoľníkmi a naším geoparkom, pričom najväčšou odmenou bola úprimná detská radosť z objavovania.

Spolupráca na športovom festivale ANGLIČÁK v Pezinku

V rámci prehlbovania našej dlhodobej a úzkej spolupráce s mestom Pezinok sme v júni organizačne podporili nový športový formát – prekážkový festival a beh *ANGLIČÁK*, ktorý sa konal v Areáli zdravia Rozálka. Toto dynamické podujatie, na ktorom sa mesto Pezinok priamo podieľalo ako spoluorganizátor, úspešne prepojilo športové aktivity pre celé rodiny s nočným behom mestom. Tím Geoparku Malé Karpaty mal počas tohto dňa dôležité zastúpenie na viacerých miestach. V rámci divácky atraktívnej zóny *ANGLIČÁK CHALLENGE* sme kompletne zastrešili semifinálové kolo, kde bolo pre súťažiacich pripravené netradičné

zážitkové ryžovanie pravého zlata. Našu prítomnosť sme plynule preniesli aj do hlavného večerného programu – nočného behu *ANGLIČÁK NIGHT RUN*, pre ktorého absolútnych víťazov naša nezisková organizácia venovala hlavné ceny v podobe darčkových poukazov na komentovanú prehliadku štôlne

Budúcnosť. Táto spoločná kooperácia s mestom priniesla veľký úspech a potvrdila schopnosť nášho geoparku inovatívne spájať banské tradície s emoderným regionálnym športom.

Edukácia v teréne

Obnova a úprava expozície Kameň a víno

Významným bodom našej infraštruktúry vo vinohradníckom predhorí Malých Karpát je stála vonkajšia expozícia „Kameň a víno“, ktorá sa nachádza v prekrásnom prostredí pezinských vinohradov pri vyhľadávanom turistickom mieste – domčeku Celestín v oblasti Rozálka. Táto edukačná zastávka slúži na interaktívne spoznávanie geologického podložia vinohradov a odкрýva priamu väzbu medzi pestrosťou hornín a jedinečnou chuťou tunajších odrôd vína. Keďže tento obľúbený náučný

stôl bol v predchádzajúcom období vážne poškodený vandalmi, v roku 2025 sme sa sústredili na jeho nevyhnutnú záchranu a komplexnú opravu.

Celú revitalizáciu a dizajnovú úpravu sa nám podarilo úspešne zrealizovať vďaka účelovej finančnej dotácii od mesta Pezínok a našej finančnej spoluúčasti. Vďaka tejto dôležitej mestskej podpore sme expozíciu uviedli do pôvodného reprezentatívneho stavu. Obnovený edukačný stôl sme symbolicky odovzdali do užívania verejnosti počas obľúbeného pezinského podujatia *Víno a levanduľa*.

Na projekte sme úzko spolupracovali aj so *Združením pezinských vinohradníkov a vinárov*, ktorých výborné lokálne vína vďaka svojej kvalite práve jedinečnej geologickej pestrosti tohto územia. Veríme, že táto obnovená zastávka na vinohradníckom náučnom chodníku

zostane dlho chránená a bude naďalej slúžiť na rozvoj geoturizmu v regióne a pre potešenie všetkých, ktorí pôjdu okolo.

Stála expozície v obci Dubová

Obec Dubová patrí k významným lokalitám Geoparku Malé Karpaty, kde dlhodobo rozvíjame udržateľné prezentačné body. V uplynulom roku sme zabezpečovali kontinuálnu prevádzku a údržbu náučného stola s názvom „More pod našimi nohami“.

Táto unikátna expozícia, vytvorená v spolupráci s Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska, približuje praveké moria, ktorých sedimenty sa v tejto oblasti našli. Jej najhodnotnejšou časťou sú hmatové modely fosílií, ktoré boli vyrobené 3D tlačou na základe detailných skenov reálnych lokálnych skamenelín. Spolu s textami v Braillovom písme a pútavým audiopříbehom tak expozícia ponúka plnohodnotný zážitok aj pre zrakovo znevýhodnených návštevníkov.

Dôležitým bodom na trasách geoparku zostáva aj stála environmentálna expozícia „Životné etapy hmyzu“, situovaná v blízkosti Fugelky, na hranici Územia európskeho významu Podhorie. Tento náučný bod úspešne upriamuje pozornosť verejnosti na ochranu vzácnych a chránených živočíchov nášho regiónu – roháča veľkého a fuzáča alpského.

Obe expozície sú výsledkom úspešných synergii viacerých inštitúcií a počas celého roka 2025 slúžili ako stabilné, voľne prístupné edukačné stanovišťa pre obyvateľov i turistov.

Mobilný Infostánok Geopark Malé Karpaty

Projekt mobilného infostánku úspešne pokračuje v plnej prevádzke ako stabilná a overená súčasť regionálnych aktivít.

Hlavné využitie a prínos:

- **Flexibilita:** Vďaka mobilite slúži ako vzdelávací doplnok na školách, v táboroch, na workshopoch aj kultúrnych podujatiach.
- **Témy:** Pútavou formou popularizuje vedy o Zemi – mineralógiu, skameneliny, horniny či podzemnú vodu.
- **Cieľ:** Zvyšuje povedomie o Geoparku Malé Karpaty, prebúdza záujem o environmentalistiku a podporuje miestny cestovný ruch.

Vďaka hotovej a funkčnej infraštruktúre môžeme stánok efektívne nasadzovať všade tam, kde jeho prezentácia prináša požadovaný zmysel.

Projekt je cielene zameraný na ekologickú osvetu. Vytvára moderné doplnkové vzdelávanie s pútavým obsahom, ktoré prebúdza hlbší záujem o environmentalistiku a ochranu neživej prírody u detí aj dospelých.

Infostánok a témy neustále rozširujeme, tento rok nám pribudol jeden, ktorý súvisí s projektom Aragorn, ktorý bol spomínaný vyššie.

Sú použiteľné ako v interiéri tak i v exteriéri.

Vzdelávacie programy pre rôzne školské i mimoškolské organizácie

Naša organizácia dlhodobo rozvíja inovatívne formy neformálneho vzdelávania v oblasti geovied, environmentalistiky a ochrany prírody. V uplynulom období sme zaznamenali kontinuálny záujem o naše zážitkové workshopy a terénne exkurzie, ktoré realizujeme celoročne. Naša ponuka plne pokrýva potreby detí od predškolského veku, cez žiakov základných a stredných škôl, až po študentov vysokých škôl. Významný pilier tvorí úspešná spolupráca s Prírodovedeckou a Pedagogickou fakultou Univerzity Komenského, kde budúcim učiteľom odovzdávame praktické zručnosti. Okrem klasických škôl sme sa stali vyhľadávaným partnerom pre rôzne záujmové skupiny, alternatívne vzdelávacie centrá, ekocentrá a domškolácke komunitné skupiny. Do našich aktivít sa tak popri deťoch aktívne zapájajú aj rodičia a pedagógovia, čo nám umožňuje šíriť osvetu v domácom i školskom prostredí.

Významným míľníkom našich aktivít bolo predstavenie nového tematického programu „Kamene okolo nás“, ktorý vznikol v úzkej kooperácii s OZ Academia Istropolitana Nova (AINova). Táto komentovaná terénna exkurzia prebieha priamo v historickom centre Pezinka a pútavou formou odкрýva geologické tajomstvá urbanizovanej krajiny. Všetky naše programy sú koncipované individuálne s ohľadom na vek konkrétnych skupín. Výučba prebieha v menších kolektívoch, kde sa účastníci zapájajú do bezpečných pokusov, realizujú experimenty a pod mikroskopom skúmajú reálne minerály, skameneliny či vzácne horniny. Týmto spôsobom v nich systematicky podnecujeme záujem o paleontológiu, hydrológiu a bohatú banícku históriu nášho regiónu.

Prepojenie teórie s praxou najlepšie ilustruje živý obsah z našich terénnych výjazdov a reportáží z Prírodného a banského skanzenu. Fotografie usmiatej detí so sitami pri rýžovaní zlata, hľadání drahých kamienkov či s rozsvietenými čelovkami pri vstupe do štólne Budúcnosť sú tou najlepšou vizitkou našej lektorskej činnosti.

Neustále rastúci dopyt po tejto forme zážitkového vzdelávania potvrdzuje zmyslupnosť našej práce pri budovaní rešpektu k jedinečnej geodiverzite a biodiverzite Geoparku Malé Karpaty.

Naším cieľom je hravou formou ukázať najmladšej generácii skryté súvislosti v prírode, zapáliť v nich iskru záujmu a prirodzene ich učiť ekologickému prístupu a úcte k našej planéte.

ETELKA – Železné srdce Gemera

Jedným z najvýznamnejších dlhodobých projektov, ktorému sa Nezisková organizácia Barbora s hlbokým rešpektom venuje, je záchrana a obnova historickej vysokej pece Etelka v obci Nižná Slaná. Táto národná kultúrna pamiatka patrí k najpôsobivejším a najkrajším

technickým objektom svojho druhu na Slovensku a predstavuje kľúčový dokument priemyselného železiarskeho dedičstva v celej strednej Európe. Od roku 2014, kedy sa pamiatku podarilo zveriť pod našu správu, zostáva naším hlavným poslaním komplexná obnova areálu s cieľom navrátiť Etelku do jej autentickej podoby z roku 1910 a vybudovať v nej unikátnu múzejnú expozíciu, ktorá výrazne podporí cestovný ruch v regióne Gemer.

V priebehu roka 2025 sa na pamiatke nerealizovali žiadne zásadné stavebné zásahy ani nové dotačné projekty. Naša činnosť sa preto sústredila na systematickú údržbu celého areálu,

monitoring stavebno-technického stavu objektu a jeho ochranu pred vonkajšími vplyvmi.

Naším prioritným strategickým cieľom pre nadchádzajúce obdobie zostáva zabezpečenie stabilných finančných zdrojov na vypracovanie kompletnej projektovej dokumentácie. Tá je nevyhnutným krokom k získaniu stavebného povolenia a k následnému otvoreniu ďalšej fázy obnovy. Naša vízia prinavrátiť Etelke jej historický lesk a sprístupniť ju širokej verejnosti tak zostáva pevnou a živou súčasťou našich budúcich cieľov.

3. ROČNÁ ÚČTOVNÁ UZÁVIERKA A ZHODNOTENIE ÚDAJOV V NEJ OBSIAHNUTÝCH

V súlade s § 4 ods. 2 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v platnom znení Barbora, n. o. účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva. Účtovná závierka je výsledným produktom účtovnej uzávierky. Príprava a zostavenie účtovnej závierky sa skladá z 3 etáp :

1 etapa: Prípravné práce – sem patrí zúčtovanie všetkých účtovných prípadov za daný rok do peňažného denníka, vykonanie inventarizácie majetku a záväzkov a zaúčtovanie uzávierkových účtovných operácií.

2 etapa: Uzatvorenie účtovných kníh t.j. účtovná uzávierka.

3 etapa: Zostavenie účtovných výkazov t.j. účtovná závierka.

Účtovná uzávierka predstavuje sústavu výstupných informácií z bežného účtovníctva. Na základe účtovnej závierky, Nezisková organizácia Barbora zostavuje Výkaz o majetku a záväzkoch a Výkaz o príjmoch a výdavkoch. Tieto výkazy tvoria účtovnú závierku v jednoduchom účtovníctve a sú súčasťou daňového priznania dani z príjmov.

4. VÝROK AUDITÓRA K ROČNEJ ÚČTOVNEJ ZÁVIERKE

Povinnosť vykonania auditu účtovnej závierky neziskovej organizácie upravuje Zákon č. 213/1997 Z. z. **Zákon o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby**

Audit účtovnej závierky Neziskovej organizácie Barbora nebol vykonaný a to vzhľadom na skutočnosť, že:

a) príjem verejných prostriedkov a podielov zaplatenej dane v účtovnom období, za ktoré je účtovná závierka zostavená, nepresiahol 200 000 eur,

b) všetky príjmy neziskovej organizácie v účtovnom období, za ktoré je účtovná závierka zostavená, nepresiahli 500 000 eur.

5. PREHĽAD O PEŇAŽNÝCH PRÍJMOCH A VÝDAVKOCH

	Príjmy (v EUR)	Výdavky (v EUR)	Zostatok k 31.12.2025
Celkom	151 061	140 735	10 326

Príjmy organizácie pozostávali predovšetkým z organizovania výstav, podujatí, pomocných prácach na projektoch iných organizácií a z dotácií. Výdaje pozostávali z mzdových nákladov, odvodov do poisťovní, ako aj z režijných nákladov. Prehľad príjmov a výdavkov za rok 2025 je uvedený v prílohe výročnej správy.

6. ZLOŽENIE ORGANIZÁCIE

Nezisková organizácia Barbora neprešla v roku 2025 žiadnou zmenou v zložení organizácie.

Správna rada:

Jiří Vitáloš – predseda správnej rady
Ing. Erik Sombathy – člen správnej rady
Jana Kohoutová – člen správnej rady

Riaditeľ:

Mgr. Andrea Heldová

Revízor:

Jitka Sombathy

Výročnú správu vypracoval:

Mgr. Andrea Heldová
jún 2026

Výročnú správu schválili:

Jiří Vitáloš – predseda správnej rady

.....
podpis

Ing. Erik Sombathy – člen správnej rady

.....
podpis

Jana Kohoutová – člen správnej rady

.....
podpis